

Janusz Frykowski
(Tomaszów Lubelski)

Duchowieństwo unickiego dekanatu tyszowieckiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy

Chełmska diecezja unicka została utworzona, w miejsce eparchii prawosławnej, na mocy unii brzeskiej w 1596 r.¹ Pierwotnie obejmowała ona obszar ziemi chełmskiej, województwa bełskiego (bez okolic Lubaczowa), a także liczne enklawy - parafie². Zmiany terytorialne diecezji nastąpiły w okresie rozbiorów i podczas wojen napoleońskich, a jej terytorium ostatecznie ukształtował się około 1824 r.³ Diecezja organizacyjnie dzieliła się na dwa oficjalaty (chełmski i bełski), te z kolei na dekanaty (od 13 do 22). W obrębie dekanatów wyodrębniono parafie, których liczba, zależnie od okresu była różna, np. w 1772 r. było ich 538⁴.

Zakres chronologiczny artykułu obejmuje lata 1810-1866. Ramy czasowe pracy wyznaczają z jednej strony pierwszy odnotowany w źródłach XIX - wiecznych wykaz księży unickich dekanatu tyszowieckiego, z drugiej zaś zmianę sposobu obsadzania probostw. Oznacza to, że po 1866 r. zanikało prawie całkowicie pojęcie kanonicznego obsadzania beneficjów parafialnych i pojęcie wakowania parafii w dotychczas rozumiany sposób. Władze rządowe wyznaczały na duszpasterzy poszczególnych parafii duchownych, których przenoszono z jednej na drugą placówkę według własnego uznania⁵.

---

¹ Szerzej na temat eparchii zob. Gil A., *Prawosławna Eparchia Chełmska do 1596 r.*, Lublin, 1999; Mironowicz A., *Struktura organizacyjna kościoła prawosławnego w Polsce w X-XVIII wieku*, [w:] *Kościół prawosławny w Polsce dawniej i dziś*, red. L. Adamczuk, A. Mironowicz, Warszawa 1993, s. 48-58.

² L. Bienkowski, *Organizacja Kościoła Wschodniego w Polsce*, [w:] *Kościół w Polsce*, red. J. Kłoczowski, t. II, Kraków 1970, s. 863.

³ Szerzej na temat zmian terytorialnych diecezji po rozbiorach zob. J. Lewandowski, *Grekokatolicka diecezja chełmska w realiach polityczno-ustrojowych Księstwa Warszawskiego*, „*Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*”, sectio F, Historia, vol. LXII, Lublin 2007, s. 77-84.

⁴ L. Bienkowski, dz.cyt., s. 1038-1039; J. Kania, *Diecezja unicka*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, red. R. Łukaszyński, L. Bienkowski, F. Gryglewicz, Lublin 1988, t. III, kol. 134.

⁵ W. Kołbuk, *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875*, Lublin 2005, s. 26.

W dotychczasowej literaturze historycznej ukazało się stosunkowo niewiele prac przedstawiających w różnych aspektach duchowieństwo, zwłaszcza unickie. Do znaczących opracowań dotyczących grekokatolików zaliczyć można prace Artura Korobowicza⁶, Witolda Bobryka⁷, Witolda Kołbuka⁸ i Janusza Frykowskiego⁹. Zdecydowanie więcej jest prac o duchowieństwie łacińskim, o którym pisali między innymi Andrzej Kopiczko¹⁰, Stanisław Olczak¹¹, Kamil Kontakt¹², Stanisław Litak¹³, Adam Chruszczewski¹⁴, Daniel Olszewski¹⁵ i Marian Surdacki¹⁶. Wobec powyższego należy stwierdzić, że dalsze badania w tym zakresie podniosą z pewnością poziom wiedzy i przyczynią się do lepszego poznania grupy społecznej, jaką było duchowieństwo w badanym okresie.

Do dzisiaj nie ma bezpośrednich źródeł literackich dotyczących charakterystyki duchowieństwa unickiego dekanatu tyszowieckiego. Wzmianek o kapłanach z tej protoprezbiterii można odszukać w niewielu pracach¹⁷. Podstawowe dane do niniejszego artykułu pochodzą ze źródeł niedrukowanych, takich jak akta personalne duchownych, spisy statystyczne, czy też akta poszczególnych probostw. Wszystkie zachowane informacje znajdują się w zespole: Chełmski Konsystorz Grecko-Katolicki, przechowywanym w Archiwum Państwowym w Lublinie.

Dekanat tyszowiecki

Protopopia, protoprezbiteria była jednostką terytorialną, odpowiednikiem dekanatu w Kościele łacińskim, na czele której stał protopop. Początkowo sprawował on także władzę sądowniczą, którą utracił w XVIII w.

Dokładna data utworzenia unickiego dekanatu w Tyszowcach jest nieznaną. Wiadome jest natomiast, że w 1573 r. istniała w Tyszowcach protopopia prawosławna¹⁸, można więc sądzić, że podobnie jak struktura terytorialna i organizacyjna Cerkwi prawosławnej po unii nie uległa poważniejszym zmianom, podobnie było i w przypadku dekanatu

⁶ A. Korobowicz, *Kler greckounicki w Królestwie Polskim (1815-1875)*, „Rocznik Lubelski”, T. IX, Lublin 1996, s. 242-264.

⁷ W. Bobryk, *Duchowieństwo unickiej diecezji chełmskiej w XVIII wieku*, Lublin 2005.

⁸ W. Kołbuk, dz. cyt.; tenże, *Bazylianie w Królestwie Polskim w latach 1817-1872*, „Roczniki Humanistyczne”, 31(1983), s. 153-185.

⁹ J. Frykowski, *Duchowni unickiego dekanatu tomaszowskiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy*, „Historia i Świat” (w druku).

¹⁰ A. Kopiczko, *Duchowieństwo katolickie Diecezji Warmińskiej w latach 1525-1821*, cz. 1-2, Olsztyn 2000. tenże, *Duchowieństwo katolickie Diecezji Warmińskiej w latach 1821-1945*, cz. 1-2, Olsztyn 2003-2004; tenże, *Duchowieństwo katolickie Diecezji Warmińskiej w latach 1945-1992*, cz. 1-2, Olsztyn 2007.

¹¹ S. Olczak, *Duchowieństwo parafialne diecezji poznańskiej w końcu XVI i w pierwszej połowie XVII w.*, Lublin 1990.

¹² K. Kontakt, *Franciszkanie polscy*, t. 1-2, Kraków 1937-1938.

¹³ S. Litak, *Duchowieństwo diecezji lubelskiej w okresie międzypowstaniowym (1835-1864)*, [w:] *Spółceństwo Królestwa Polskiego*, red. W. Kula, t. 3, Warszawa 1968, s. 89-164.

¹⁴ A. Chruszczewski, *Zakonnicy diecezji lubelskiej w świetle spisu z 1835 r.*, [w:] *Spółceństwo Królestwa Polskiego*, red. W. Kula, t. 3, Warszawa 1968, s. 165-199.

¹⁵ D. Olszewski, *Struktura społeczna duchowieństwa diecezji kielecko-krakowskiej (1835-1864)*, [w:] *Spółceństwo polskie XVIII i XIX wieku*, red. J. Leskiewiczowa, t. IV, Warszawa 1974, s. 129-183.

¹⁶ M. Surdacki, *Duchowieństwo parafii Urzędów w XV-XVIII w.*, [w:] *Viriatem in caritate. Księga Jubileuszowa z okazji 70. urodzin Księdza Biskupa Profesora Jana Śrutwy*, red. W. Depo, M. Leszczyński, T. Guz, P. Marzec, Lublin 2011, s. 769-782.

¹⁷ W. Kołbuk, dz.cyt.

¹⁸ Archiwum Główne Akt Dawnych (dalej: AGAD), Archiwum Skarbu Koronnego (dalej: ASK), Dział I, sygn. 36, k. 307v.

tyszowieckiego¹⁹. Ilość parafii znajdujących się w protopopii tyszowieckiej w interesującym nas okresie była zmienna. Pierwszy wykaz pochodzi z czasów po zawarciu unii brzeskiej, z lat 1619-1620, i według niego do protopopii tyszowieckiej nalezay 43 cerkwi²⁰. W kolejnym, o ponad pl wieku późniejszym, rejestrze cerkwi z lata 1683-1685 do dekanatu tyszowieckiego nalezao 42 cerkwi, a więc o jedna mniej w stosunku do poprzedniego spisu²¹. Wykaz ten wymienia 2 cerkwie w Tyszowcach, 2 w Łaszczwce, 3 w Tomaszowie i po jednej w Kłątwach, Mikulinie, Nabrozu, Starej Wsi, Dutrowie, Telatynie, Kmiczynie, Łaszczowie, Czartowcu, Siemnicach, Werechaniach, Grodyslawicach, Zimnie, Podhorcach, Typinie, Nedezowie, Werszczycy, Przeorsku, Wieprzowym Jeziorze, Rognie, Szarowoli, Łosincu, Ciotuszy, Krasnobrodzie, Krynicach, Tarnawatce, Dzierni, Komarowie, Niewirkowie, Śniatyczach, Dubie, Zubowicach, Perespie, Honiatyczach i Wakijowie. Zastanawiające jest to, Œe w tym spisie wystąpiło tylko 2 cerkwie tyszowieckie, skoro wiadome jest, Œe w Tyszowcach przynajmniej do końca XVIII w. było 3 parafie²². By może przypadkowy pożar w latach osiemdziesiątych XVII stulecia zniszczyl jedną z cerkwi w miecie, chociaż takiej informacji brakuje w zachowanych Œrdach²³. Według kolejnego rejestru cerkwi diecezji chełmskiej, z 3 czerwca 1696 r. protopopia tyszowiecka liczyła 34 parafie²⁴. Z jednostek oderwanych od protopopii tyszowieckiej utworzono nowy dekanat w Tomaszowie. Kolejne dane dotyczące liczby parafii pochodzą z ok. 1772 r. Według tego spisu protoprezbiteria tyszowiecka liczyła 38 parafii, czyli w stosunku do poprzedniego ich liczba zwiększyła się o 4 jednostki²⁵. Między tymi dwoma badanymi okresami od Tyszowiec odpadło 5 parafii tj. w Podhorcach, Typinie, Nedezowie, Werechaniach i jedna w Mirczu. Pierwsze cztery zostały włączone do dekanatu tomaszowskiego, nie ustalono natomiast co się stało z parafi w Mirczu. Nie jest wiadome także, kiedy do dekanatu dołączono nowe parafie, ale wiadomo Œe były to parafie w Mikiem, Nowosiółkach, Posadowie, Radostowie, Steniatynie, Turkowicach, Wasylowie, Wiszniowie i Œulicach. Należy zaznaczy, Œe taka liczba cerkwi stawiała t protopopi w rzdzie największych w diecezji chemskiej²⁶. Szczeglowe dane o protoprezbiterii tyszowieckiej, pochodzą

¹⁹ Natomiast samo wprowadzenie unii nie odbyło się w Tyszowcach ez zamieszek na tle religijnym między jej zwolennikami i przeciwnikami. W latach 30. i 40. XVII wieku miały one bardzo gwałtowny przebieg, włącznie z siłowym odbieraniem Œwiyni, niszczeniem wyposażenia, napadami na kapłanów i wirnych obu stron, A. Gil, *Chełmska diecezja unicka 1596-1810. Dzieje i organizacja. Studia i materiały z dziejów chrześcijaństwa wschodniego w Rzeczypospolitej*, Lublin 2005, s. 73-74.

²⁰ A. Gil, *Chełmska diecezja unicka 1596-1810. Dzieje i organizacja. Studia i materiały z dziejów chrześcijaństwa wschodniego w Rzeczypospolitej*, s. 152.

²¹ A. Gil, *Chełmskie diecezje obrdku wschodniego, zagadnienia organizacji terytorialnej w XVII i XVIII wieku*, s. 43-44.

²² J. Frykowski, *Parafie prawosławne i unickie w Tyszowcach XVI-XVIII wieku*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, t. 10, 2012, s. 33-48.

²³ J. Frykowski, *Niegradowe starostwo tyszowieckie w latach 1519-1768. Studium społeczno-gospodarcze*, Tomaszów Lubelski 2009, s. 312-314 (Aneks nr 3. Pożary na terenie starostwa tyszowieckiego w XVI-XVIII w.).

²⁴ Tamże, s.50.

²⁵ W. Kołbuk, *Kościoły wschodnie w Rzeczypospolitej około 1772 roku*, Lublin 1998, s. 303-304.

²⁶ W spisie z lata 1619-1620 większy byl dekanat chełmski, liczący 68 cerkwi i protopopia buska z 53 cerkwiami, A. Gil, *Chełmska diecezja unicka 1596-1810. Dzieje i organizacja. Studia i materiały z dziejów chrześcijaństwa wschodniego w Rzeczypospolitej*, s. 152. Według spisu z 1696 r. większym dekanatem byl znów chełmski, który liczyl 68 cerkwi i belski z 59 cerkwiami, A. Gil, *Chełmskie diecezje obrdku wschodniego, zagadnienia organizacji terytorialnej w XVII i XVIII wieku*, [w:] *Polska-Ukraina. 1000 lat sąsiedztwa*, T. 3, red. S. Stępień, Przemysl 2000, s. 42-60. Według wizytacji diecezji chełmskiej z lat 1759-1762 większym byl tylko chełmski (54 cerkwie), P. Sygowski, *Unicka diecezja chełmska w protokołach wizytacyjnych biskupa Maksymiliana Ryy z lat 1759-1762*, [w:] *Polska-Ukraina 1000 lat sąsiedztwa*, red. S. Stępień, T. 5, Przemysl 2000., s. 233-285.

dopiero z pierwszej połowy XVIII w. i znajdują się w protokołach wizytacji biskupich i dziekańskich. Na podstawie przeprowadzonych wówczas wizytacji możemy się dowiedzieć o kondycji cerkwi dekanatu tyszowieckiego, ich wyposażeniu i uposażeniu, a także powinnościach wiernych na ich rzecz.

Duże zmiany w sieci parafialnej dekanatu tyszowieckiego miały miejsce w okresie józefińskim, kiedy znaczna część diecezji chełmskiej znajdowała się pod zaborem austriackim²⁷. Nastąpiła wówczas likwidacja wielu mniejszych parafii i przekształcenie ich w cerkwie filialne²⁸. Według przeprowadzonego spisu duchowieństwa na dzień 31 stycznia 1811 r. dekanat tyszowiecki liczył 17 cerkwi parafialnych i 27 filialnych²⁹.

Tabela nr 1. Parafie dekanatu tyszowieckiego

Lp	Cerkwie w 1810 r.:		Cerkwie w 1817 r.:		Cerkwie w 1818 r.:	
	parafialne	filialne	parafialne	filialne	parafialne	filialne
1	Czartowiec	Muratyn	Czartowiec	Muratyn	Czartowiec	Muratyn
		Siemnice		Siemnice		Siemnice
2	Dołhobyczów	Oszczów	Dołhobyczów	Oszczów	Dołhobyczów	Oszczów
		Choroszczyce		Choroszczyce		Choroszczyce
3	Kłątwy	Mikulin	Kłątwy	Mikulin	Kłątwy	Mikulin
4	Łaszczów	-	Łaszczów	-	Łaszczów	-
5	Nabróż	-	Nabróż	Łykoszyn	Nabróż	Łykoszyn
6	Nowosiółki	Suszów	Nowosiółki	Suszów	Nowosiółki	Suszów
		Wasyłów		Wasyłów		Wasyłów
7	Pieniany	Podlodów	Pieniany	Podlodów	Pieniany	Podlodów
		Hopkie		Hopkie		Hopkie
8	Posadów	Rzeplin	Posadów	Rzeplin	Posadów	Rzeplin
9	Poturzyn	Witków	Poturzyn	Witków	Poturzyn	Witków
		Żabcze		Żabcze		Żabcze
10	Rachanie	Grodysławice	-	-	Grodysławice	Rachanie
		Werechanie		-		Werechanie
11	Sahryń	Miętkie	Sahryń	Miętkie	Sahryń	Miętkie
		Turkowice		Turkowice		Turkowice
12	Stara Wieś	Łykoszyn	Stara Wieś	-	Stara Wieś	-
13	Telatyn	Radków	Telatyn	Radków	Telatyn	Radków
						Dutrów
14	Tyszowce	Dębina	Tyszowce	Dębina	Tyszowce	Dębina
		Zamłyńnie		Zamłyńnie		Zamłyńnie
15	Wiszniów	Radostów	Wiszniów	Radostów	Wiszniów	Radostów
		Wereszyn		Wereszyn		Wereszyn
16	Żerniki	Ratyczów	Żerniki	Ratyczów	Żerniki	Ratyczów
		Zimno		Zimno		Zimno

²⁷ W. Kołbuk, *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875*, s. 15-17.

²⁸ Zwano je „skasowanymi” lub „przyłączonymi”. Zob. J. Lewandowski, *dz. cyt.*, s. 79.

²⁹ Archiwum Państwowe w Lublinie (dalej: APL), Chełmski Konsystorz Grecko Katolicki (dalej: ChKGK), sygn. 146, s. 152-153.

17	Żulice	Dutrów	Żulice	Dutrów	Żulice	Kmiczyn
		Kmiczyn		Kmiczyn		Steniatyn
		Steniatyn		Steniatyn		

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152-153; sygn 147, s. 55, 114;

Tabela zawiera dane dotyczące tylko trzech okresów ze względu na to, że po 1819 r. aż do końca badanego okresu dekanat liczył 17 cerkwi parafialnych i 27 filialnych. Tylko w dwóch przekazach źródłowych są informacje, że protopopia ta liczyła 16 kościołów parafialnych. W wykazie dekanatów z 1816 r. w przypadku dekanatu tyszowieckiego podane jest, że liczył 16 cerkwi parafialnych i 23 filialnych, a sąsiedni dekanat tomaszowski 8 cerkwi parafialnych i 11 filialnych³⁰. Niestety źródło nie wymienia, w jakich to było miejscowościach. Dzięki o rok późniejszemu wykazie obsady cerkwi wiemy, że liczba świątyń w obydwu dekanatach jest taka jak rok wcześniej, dodatkowo podane jest, że cerkiew parafialna w Grodysławicach wraz z filialnymi w Rachaniach i Werechaniach były przynależne do protopopi tomaszowskiej³¹.

Zdarzały się przypadki w obrębie parafii, że cerkiew dotychczas parafialna ze względu na stan techniczny, lub z innego powodu, była degradowana do filialnej, a dotychczasowa cerkiew filialna stawała się siedzibą parafii. Przypadki takie w protoprezbiterii tyszowieckiej miały miejsce co najmniej dwa razy. Pierwszy dotyczył cerkwi w Rachaniach, która do godności parafialnej powróciła ok. 1799 r. Wówczas to została tam wymurowana nowa cerkiew, natomiast stara drewniana w 1799 r. z rozkazu kolatorki Marianny Rzeczyckiej została przeniesiona do Grodysławic³². Fakt posiadania przez Rachanie nowej, murowanej, cerkwi i brak przybytku Bożego lub jej zły stan w Grodysławicach uczynił być może z tej pierwszej *matrice*. W protokole wizytacji w 1811 r. wyłania się obraz cerkwi zrujnowanej, w której „dach zaś całkiem opadł”³³. Wizytator Jan Panasiński zwrócił uwagę, że parafianie ze względu na ich niewielką liczbę nie chcieli zaangażować się w jej naprawę. I to zapewne zła kondycja cerkwi i mała liczba unitów w Rachaniach spowodowała, że już od lipca 1811 r. aż do likwidacji unii, to pobliskie Grodysławice stały się siedzibą parafii³⁴. Drugi odnotowany tego typu przypadek miał miejsce w latach 1826-1829. Wówczas to cerkiew parafialna w Dołhobyczowie stała się filialną, a filialna w Oszczowie parafialną³⁵. Zapewne zadecydował o tym stan techniczny tej pierwszej, skoro w 1826 r. znalazła się w wykazie jako kościół potrzebujący „rychłej naprawy w dachu i podwalinach”³⁶. Adnotacje podobnej treści o cerkwi dołhobyczowskiej znajdowały się w podobnych wykazach z lat 1827-1836³⁷. Mimo że nie ma zapisów mówiących o odremontowaniu cerkwi w tym czasie, a wręcz przeciwnie, to od 1830 r. cerkiew w Dołhobyczowie na powrót została parafialną³⁸. Być może został wykonany jakiś doraźny remont, o którym nie informują źródła lub też pogorszył

³⁰ APL, ChKGK, sygn. 147, s. 55.

³¹ Tamże, sygn. 147, s. 114.

³² Tamże, sygn. 139, k. 117.

³³ Tamże, sygn. 139, k. 112.

³⁴ В. Слободян, *Церкви Холмської єпархії*, Львів 2005, s. 149.

³⁵ APL, ChKGK, sygn. 147, s. 314; sygn. 148, s. 26.

³⁶ Tamże, sygn. 148, s. 43.

³⁷ Tamże, sygn. 148, s. 81, 128; sygn. 149, s. 42, 106, 223, 300; sygn. 150, s. 152, 244

³⁸ Tamże, sygn. 149, s. 20.

się stan cerkwi w Oszczowie, a być może całkiem inna przyczyna jak chociaż by mała liczba wiernych.

Należy zaznaczyć, że dekanat tyszowiecki, pod względem liczby cerkwi, należał do największych w diecezji chełmskiej i pod tym względem wyprzedzał go włodawski z 22 cerkwiami parafialnymi, lubelski z 18 parafialnymi i 2 filialnymi oraz sąsiedni hrubieszowski z 18 cerkwiami parafialnymi i 7 filialnymi³⁹.

Liczebność duchowieństwa

Liczebność duchowieństwa świeckiego w dekanacie tyszowieckim uwarunkowana była przede wszystkim liczbą placówek duszpasterskich. Hamująco na liczebności duchownych, miało także odejście (po synodzie zamojskim) od praktyki wyświęcania na jedno beneficjum współparochów. W pewnej mierze wpływ na liczebność duchowieństwa dekanatu miał również spadek liczby obsadzonych parafii w siedzibie dekanatu w Tyszowcach. Dla przykładu w 1810 r. na 3 cerkwie miejskie był tylko jeden duchowny⁴⁰.

Pierwszą XIX- wieczną liczbę księży można ustalić na podstawie „Konsygnacji duchowieństwa dekanatu tyszowieckiego do konsystorza na dzień 31 stycznia 1811 roku”⁴¹. W świetle tego źródła 17 cerkwi parafialnych i 27 cerkwi filialnych było obsługiwanych przez 23 kapłanów.

Tabela nr 2. Liczba parafii obsadzonych i wakujących w dekanacie tyszowieckim.

	Duchowieństwo dekanatu w latach:										
	1811	1816	1822	1828	1832	1838	1842	1848	1855	1860	1866
Liczba parafii obsadzonych	16	15	15	13	13	15	13	12	7	10	12
Liczba parafii wakujących	1	1	2	4	4	2	4	5	10	7	5
Razem parafii	17	16	17	17	17	17	17	17	17	17	17
% parafii nie obsadzonych	5,9	6,2	11,8	13,5	13,5	11,8	13,5	29,4	58,8	41,2	29,4

Źródła: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 170-197; sygn. 147, s. 16-19, 245; sygn. 149, s. 199-200; sygn. 151, s. 57-58, 566-571; sygn. 154, s. 91; sygn. 156, k. 101-102; sygn. 160, k. 99-100; sygn. 163, k. 135, 139, 149, 158, 159, 162, 165, 173, 176, 191-193,195.

Staranie się o objęcie beneficjum parafialnego w charakterze proboszcza, wymagało sporo zabiegów. Należało zdać egzamin konkursowy, następnie zgłosić się do władz kościelnych ze stosownymi dokumentami takimi jak: metryka urodzenia, życiorys, opinia dziekana i prezenta od kolatora parafii. Wszystkie te dokumenty po rozpatrzeniu przez władze diecezjalne w Chełmie, przesyłane były do władz wojewódzkich administracji państwowej, które jeśli nie znalazły przeszkody, były przesyłane do Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych w Warszawie. Tam podejmowana była ostateczna decyzja. Jeżeli była pozytywna, to kandydat składał stosowną przysięgę i dopiero wówczas był „instalowany” na proboszcza przez odpowiedniego dziekana. Wszystkie te za-

³⁹ W. Kołbuk, *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875*, s. 16.

⁴⁰ APL, ChKGK, sygn. 146, s. 151.

⁴¹ Tamże, sygn. 146, s.152-153.

biegi wymagały kosztów, czasu, poświęcenia i nie zawsze kończyły się powodzeniem⁴².

Jak pokazuje tabela, w badanym okresie, wakujące parafie w niektórych latach stanowiły poważny problem. Wyraźnie daje się to już zauważyć w drugiej ćwierci XIX stulecia. Od tego czasu z niewielkimi wyjątkami liczba nieobsadzonych parafii oscylowała od czterech wzwyż. Najwięcej, bo aż 9 na 17 nieobsadzonych parafii odnotowano w 1855 r., kiedy to parafie te stanowiły prawie 59 % wszystkich w dekanacie. Wówczas proboszczów nie posiadały parafie w Czartowcu, Kłątwach, Łaszczowie, Nowosiólkach, Pienianach, Sahryniu, Starej Wsi, Tyszowcach, Żernikach i Żulicach. Dla porównania należy odnotować, że w pobliskiej protopopii tomaszowskiej, w której badania przeprowadzono dla tego samego okresu, w 1848 r. nie obsadzonych było prawie 72% parafii⁴³. Wartość średnia w dekanacie tyszowieckim w badanym okresie wyniosła ok. 27% i był o ponad 10 procent mniejszy niż w protopopii tomaszowskiej⁴⁴.

Dla uzyskania informacji czy proces wakowania beneficjów i jego wielkość występujące w dekanacie tyszowieckim było czymś normalnym, czy też zjawiskiem odosobnionym, uzyskane dane porównano ze wcześniejszymi badaniami Witolda Kołbuka dla całej diecezji chełmskiej. Żeby okresy porównawcze były jak najbardziej zbliżone chronologicznie, w przypadku dekanatu tyszowieckiego do badania ujęto część badanego okresu, czyli lata 1832-1866. Okazało się, że w tym okresie w dekanacie tyszowieckim nie obsadzonych było ok. 31% parafii, co jak się okazało, nie było niczym szczególnym i nie odbiegało od wyników badań uzyskanych dla całej diecezji chełmskiej w latach 1835-1863, dla której liczba wakujących parafii wahała się on w granicach 30-40%⁴⁵.

Tabela nr 3. Dochód roczny wybranych parafii dekanatu tyszowieckiego i tomaszowskiego.

Dekanat tyszowiecki				Dekanat tomaszowski			
Siedziba parafii	Badane lata:			Siedziba parafii	Badane lata:		
	1815 r.	1832 r.	1857 r.		1815 r.	1832 r.	1857 r.
Sahryń	495 zł	1413 zł	77 rubli (dalej: rb.)	Tomaszów	256 zł	893 zł	33 rb.
Tyszowce	428 zł	905 zł	104 rb.	Łosiniec	254 zł	1438 zł	4 rb.
Żerniki	191 zł	871 zł	46 rb.	Typin	143 zł	499 zł	63 r.
Łaszczów	182 zł	615 zł	42 rb.	Szlatyn	92 zł	270 zł	32 rb.

Źródła: APL, ChKGK, sygn. 147, s. 21-30; sygn. 149, s. 230; sygn. 156, k.492, 546, 551, 557, 568.

W powyższej tabeli skonfrontowane dane dotyczące rocznego dochodu czterech parafii w dekanacie tyszowieckim i czterech w tomaszowskim. Skonfrontowano skrajne wartości, tj. po dwie parafie gdzie był najwyższy dochód i po tyle samo jednostek gdzie był dochód najniższy. Analiza danych pozwala postawić ostrożnie wniosek, że parafie w dekanacie tyszowieckim były bardziej atrakcyjne niż w tomaszowskim i to być może mobilizowało duchownych o skuteczniejsze ubieganie się o objęcie beneficjum parafialnego w charakterze proboszcza.

⁴² W. Kołbuk, *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875*, s.65-77.

⁴³ J. Frykowski, *Duchowni unickiego dekanatu tomaszowskiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy*.

⁴⁴ W latach 1810-1866 w dekanacie tomaszowskim średnio było 38,3% wakujących parafii, zob. J. Frykowski, *Duchowni unickiego dekanatu tomaszowskiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy*.

⁴⁵ W. Kołbuk, *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875*, s. 71.

Wśród duchowieństwa parafialnego naczelną pozycję zajmował pleban-proboszcz, któremu podlegali pozostali duchowni działający przy kościele farnym. Plebanem nazywano duchownego stojącego na czele kościoła, który był zarządcą probostwa. Decydujący wpływ na wybór plebana mieli w ówczesnym czasie kolatorzy kościołów farnych, którzy przedstawiali kandydata biskupowi. Biskup zaś kandydata instytuował, a odpowiedni dziekan wprowadzał na urząd. Podobną grupę duchownych stanowili administratorzy, którzy byli tymczasowymi zarządcami majątku parafialnego i opiekunami duchowymi powierzonych im wiernych. Ta właśnie „tymczasowość” w zasadzie odróżniała ich od parochów. Proboszcz był prawnie zatwierdzonym stałym, w zasadzie nieusuwalnym duszpasterzem w określonej parafii. Także jej majątek znajdował się pod zarządem proboszcza. Należy stwierdzić, że tymczasowe obsadzanie beneficjów odbijało się negatywnie w co najmniej dwóch aspektach funkcjonowania probostwa. Po pierwsze wierni nie mieli zapewnionej należytej posługi religijnej. Po drugie bardzo często miało miejsce zaniedbywanie powierzonego majątku, co się wiązało z odpadaniem funduszy parafialnych oraz niszczeniem zabudowań zarówno cerkiewnych, jak i plebańskich.

Część duchownych po otrzymaniu święceń kapłańskich, swoją pierwszą pracę podejmowało w charakterze pomocników rządców parafii. Tę grupę duchowieństwa parafialnego stanowili wikariusze i kooperatorzy. Byli oni najbliższymi współpracownikami proboszczów, którzy ze względu na podeszły wiek lub stan zdrowia, nie mogąc podjąć swym duszpasterskim obowiązkiem, angażowali pomocników. Wikariusze utrzymywani byli wyłącznie z prowizji plebanów, pleban więc określał zarówno wikariuszowi i kooperatorowi należną pensję. Ze względu na stałe zmniejszanie się liczby duchowieństwa unickiego, liczba takich pomocników była niewielka, a okres ich pracy był zazwyczaj krótki i najczęściej wynosił od kilku miesięcy do jednego, dwu, rzadko kilku lat.

Tabela nr 4. Liczba duchowieństwa w dekanacie tyszowieckim.

	Duchowieństwo dekanatu w latach:										
	1811	1817	1823	1829	1833	1839	1842	1848	1855	1860	1866
Proboszcz	16	14	16	17	13	16	13	12	7	10	12
Administrator	1	(1)	2	1	3 (4)	(1)	4	2(4)	7(9)	7	5
Wikary/kooperator	6	1	5	3	1	2	1	1	1	-	-
Razem duchownych	22	15	23	21	17	18	18	15	15	17	17

Źródła: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 252-254; sygn. 147, s. 114, 255; sygn. 148, s. 320-321; sygn. 149, s. 262; sygn. 151, s. 138-139, 566; sygn. 154, s. 91; sygn. 156, k. 101-102; sygn. 163, k. 135, 139, 149, 158, 159, 162, 165, 168, 169, 172, 173, 176, 191, 192, 193, 195.

Zanim przejdziemy do analizowania danych w tabeli, celem wyjaśnienia należy przedstawić, dlaczego w wierszu poziomym dotyczącym liczby administratorów w dekanacie, w czterech przypadkach znajdują się liczby w nawiasie. Mianowicie oznaczają one, ilu faktycznie w badanym okresie było księży administratorów. Ze względu jednak na to, że pewna liczba duchownych dekanatu tyszowieckiego pełniła posługę kapłańską w więcej niż jednej parafii (w innych parafiach byli proboszczami lub administratorami) więc żeby uchwycić właściwą ich liczbę, poza nawiasem podano liczbę duchownych, którzy byli tylko w jednej parafii. Takie ujęcie sprawy pozwala na faktyczne określenie liczby księży dekanatu w poszczególnych latach. Pierwszy taki przypadek miał miejsce w 1833 r., kiedy to Teodor Sajkiewicz był proboszczem w Nabrożu i równocześnie pełnił funkcję administratora w Starej Wsi. Podobnie Grzegorz Koźmiński, który w 1839 r. był proboszczem w Posadowie,

a zarazem administrował parafią w Starej Wsi. W 1848 r. Ignacy Makoński był administratorem zarówno w Łaszczowie i Pienianach, a Miron Misiewicz w Telatynie i Starej Wsi. Natomiast w 1855 r. wikary nabroski Wiktor Saykiewicz był także administratorem w Tyszowcach, w tym też roku Ignacy Makoński administrował równocześnie w Łaszczowie i Pienianach.

Analizując powyższą tabelę daje się zauważyć, że w większości badanych lat liczba kapłanów była większa niż liczba probostw lub im równa. Pierwszy przypadek, kiedy w probostwie było więcej niż jeden kapłan, miał miejsce w 1811 r. Wówczas w parafiach dekanatu posługę kapłańską pełniło 6 wikariuszy i należy zaznaczyć, że była to największa liczba w badanym okresie. W w Dołhobyczowe wikariuszem był Aleksander Witoszyński, w Poturzynie Jakub Witoszyński, Sahryniu Antoni Zborowski, Telatynie Teodor Saykiewicz, Wiszniowie Nicefor Krysakowski i Żernikach Jan Rogalski. Drugi podobny przypadek, gdy w parafiach było pięciu wikariuszy, miał miejsce dwanaście lat później. Swoich wikariuszy miały w Nowosiólkach (Jakub Koźmiński), Posadowie (Grzegorz Koźmiński), Poturzyn (Jakub Wiusowski), Sahryń (Antoni Zborowski) i Żerniki (Jan Rogalski). Ponadto w roku 1829 odnotowano trzech wikarych: Jakuba Witusowskiego w Poturzynie, Antoni Zborowski w Sahryniu i Jan Rogalski w Żernikach. Z kolei dziesięć lat później ich liczba spadał już tylko do dwóch Teodora Liszkiewicza w Poturzynie i Ignacego Hryniowieckiego w Żernikach. W późniejszych badanych okresach, w parafiach był tylko jeden wikary, a w 1860 i 1866 r. nie było ich w ogóle⁴⁶.

Osobną grupę duchowieństwa dekanalnego stanowili, stający na czele dekanatu, dziekani. Można powiedzieć, że byli oni ogniwem pośredniczącym między władzami diecezji, a duchowieństwem parafialnym. W ramach swoich kompetencji czuwali nad życiem i obyczajami podległego im duchowieństwa, ich zadaniem było zwoływanie konferencji dekanalnych, „instalowanie” na urząd proboszczów oraz występowanie w obronie praw i przywilejów duchowieństwa w przypadku naruszania ich przez kolatorów i parafian. Należy zaznaczyć, że były to znikome uprawnienia w stosunku do kompetencji posiadanych przez XVII i XVIII wiecznych dziekanów⁴⁷. Ich pomocnikami byli wicedziekani i instruktory-egzaminatorzy. Pierwsi byli zastępcami dziekanów, natomiast drudzy nauczycielami kleru.

Tabela nr 5. Urzędnicy dekanalni dekanatu tyszowieckiego

Imię i nazwisko duchownego	Pełnione funkcje, kiedy pełnił, lub data odnotowania:			
	instruktor	wicedziekan	adm. dekanatu	dziekan
Teodor Lipczewski				w 1810 r.
Antoni Hryniowiecki		od 9 XI 1810 r.	od 2 XII 1810 r.	od 14 II 1817 r.
Michał Panasiński				od 1834 r.
Julian Stabniewicz		od 1835 r.	od 31 I 1851 r.	29 IX 1851 r.
Nestor Stabniewicz				1857 r. (pełnił obowiązki)
Jan Ulanicki	od 2 V 1842 r.	od 31 X 1852 r.	od 1 VI 1857 r.	od 21 X 1857 r.

Źródła: Patrz aneks.

⁴⁶ W 1817 r. w Nabrożu wikariuszem był Teodor Saykiewicz, w 1833 r. w Żernikach Jan Rogalski, w 1842 r. w Żernikach Ignacy Hryniowiecki, w 1848 i 1855 r. w Żernikach Dionizy Hryniowiecki.

⁴⁷ L. Bienkowski, *dz. cyt.*, s.621-624.

Dla badanego okresu ustalono 6 kapłanów, którzy pełnili funkcje dziekanów, 3 wicedziekanów i 1 instruktora. Jak pokazuje tabela, na stanowiska dziekanów rzadko powoływano od razu. Na czterech dziekanów tyszowieckich dwóch z nich pełniło najpierw funkcje wicedziekana i administratora dekanatu, ponadto jeden duchowny poza wymienionymi stanowiskami był także instruktorem. Można się więc domyślać, że duchowni po sprawdzeniu się na tych stanowiskach dopiero otrzymywali nominacje na dziekana. Warto także odnotować, że Antoni Hryniowiecki obok tytułów i godności w hierarchii kościelnej piastował także urzędy i godności świeckie. Jako że posiadał część dziedziczną we wsi Podlodowie, w dniu 31.03.1819 uzyskał powołanie na wójta gminy, a 17.04.1830 r. odebrał nominację na Marszałka Gminnego Obwodu Hrubieszowskiego⁴⁸.

Urzędnicy dekanalni za swoją pracę pobierali stałe pensje. W latach 40 tych wieku XIX dziekani pobierali pensję w wysokości 2 i 1/2 rubla za każdą podległą sobie parafię. Łatwo więc obliczyć, że dziekani tyszowieccy pobierali angaż w wysokości 42 i 1/2 rubli rocznie⁴⁹. Sytuacja zdecydowanie poprawiła się w 1866 r., od kiedy to na mocy ukazau carskiego dziekani za swoją pracę pobierali po 150 rubli pensji rocznie⁵⁰.

Pochodzenie społeczne

W XVIII i XIX w. przeważająca część unickich duchownych w Rzeczypospolitej pochodziła z rodzin kapłańskich. Według L. Bienkowskiego dla XVIII stulecia było to 70-80%, natomiast dla lat 1835 – 1875 W. Kołbuk obliczył, że wskaźnik pochodzenia kapłańskiego wynosił 77,2 %, mieszczańskiego 8,4%, chłopskiego 3,3%, szlacheckiego 2%, świeckiego bez bliższego określenia 3,8%, natomiast w przypadku 4,6% duchownych nie udało mu się określić ich pochodzenia⁵¹. Podobne badania przeprowadzone dla dekanatu tomaszowskiego za lata 1810-1866 wykazały, że z rodzin kapłańskich pochodziło 58,7% duchownych, mieszczańskich 9,5%, chłopskich 3,2%, szlacheckich 1,6%, katolickich 3,2%, natomiast do 23% badanej populacji nie ustalono pochodzenia⁵².

Tabela nr 6. Pochodzenie społeczne księży dekanatu tyszowieckiego.

	Pochodzenie:					Razem
	kapłańskie	mieszczańskie	chłopskie	katolickie/świeckie	brak danych	
Liczba	62	4	1	2	22	91
%	68,1	4,4	1,1	2,2	24,2	100

Źródła: patrz aneks.

Jak pokazuje tabela, kapłani unicy pełniący posługę duszpasterską w latach 1810-1866 w dekanacie tyszowieckim, w większości przypadków byli synami duchownych greckokatolickich. Można więc z całą pewnością stwierdzić, że wskaźnik ten byłyby

⁴⁸ APL, ChKGK, sygn. 802, s. 84.

⁴⁹ W pobliskim dekanacie tomaszowski dziekan z tego tytułu pobierał pensje w wysokości 17 i 1/2 rubla, zob. J. Frykowski, *Duchowni unickiego dekanatu tomaszowskiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy*.

⁵⁰ W. Kołbuk, *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875*, s. 72.

⁵¹ L. Bienkowski, dz.cyt., s. 963; W. Kołbuk, *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875*, s. 37.

⁵² J. Frykowski, *Duchowni unickiego dekanatu tomaszowskiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy*.

jeszcze wyższy, gdyby ustalono pochodzenie wszystkich duchownych, wiedząc że w zdecydowanej większości zawód ten przechodził z ojca na syna. Odnotowywane są przypadki, gdzie dane beneficjum nawet przez kilkadziesiąt lat było zarządzane przez jedną rodzinę. Taka sytuacja miała miejsce w parafii Żerniki, gdzie przez ponad pół wieku posługę kapłańską pełnili księża z rodziny Hryniowieckich⁵³. Zarządzanie parafią rozpoczął w 1808 r. Antoni, najpierw jako administrator i w tym samym jeszcze roku proboszcz i był na parafii do 1838 r. gdy zaczął pełnić obowiązki oficjała chełmskiego. Po nim administratorem parafii został jego syn Konstanty, który od 20 października 1838 r. był wikarym, a następnie proboszczem. Wikariuszami także byli Ignacy, Jan i Dionizy. Ten ostatni od 1855 r. został mianowany administratorem parafii. Drugą, zdecydowanie mniejszą grupę duchownych stanowili kapłani wywodzący się z rodzin mieszczańskich. Z tego stanu wywodził się bracia Michał i Symeon Bratkiewiczze, Michał Skrobański i Jan Zubański. Warto także zauważyć, że Onufry Kicowski i Ignacy Makoński pochodzili z rodzin katolickich⁵⁴. Jak pisze W. Kołbuk sytuacje takie, choć sporadycznie, to jednak się zdarzały. Ciekawą kwestią pochodzenia obrządkowego jest sprawa, pochodzenia matek przyszłych duchownych, ponieważ wiadome jest, że nawet żony niektórych duchownych unickich zachowały obrządek łańcowski⁵⁵. W wyniku przemieszania się wiernych obydwu obrządków, małżeństwa mieszane, międzyobrzędkowe zdarzały się dosyć często i to zapewne z takich małżeństw w większości wywodził się przyszli duchowni unicy. Ponadto ksiądz Jan Kicowski miał rodziców chłopów. Tak niewielka liczba duchownych ze stanu chłopskiego nie jest niczym szczególnym, ponieważ kandydaci do stanu duchownego żeby zostać kapłanami, musieli przedtem od swoich panów uzyskać pisemne zwolnienie z poddaństwa. Należy zaznaczyć, że zdobycie takiego pozwolenia było bardzo utrudnione, ze względu na to że właściciele dóbr bardzo rzadko i niechętnie pozbywali się poddanych.

Niestety ze względu na niekompletność źródeł w przypadku 22 duchownych nie udało się ustalić ich pochodzenia. I ten fakt, na pewno w jakimś stopniu, wypacza uzyskane dane, dotyczące pochodzenia badanej grupy duchownych. Wydaje się jednak, że mimo tej nieścisłości uzyskane dane statystyczne potwierdzają badania w tym zakresie zarówno dla dekanatu tomaszowskiego, jak i dla całej diecezji.

Wykształcenie

Przyszły duchowny, zanim rozpoczął naukę w seminarium, powinien wcześniej pobierać wykształcenie w szkołach elementarnych, a następnie średnich⁵⁶. W szkołach elementarnych program nauki uzależniony był od miejsca jej usytuowania i okresu funkcjonowania⁵⁷. W Księżstwie Warszawskim w placówkach wiejskich uczono dzieci

⁵³ W Chodywańcach, w dekanacie tomaszowskim, parafia prawie przez pół wieku kierowana była przez kapłanów z rodziny Mosiewiczów tj. Władysława, Jana, Józefa, Jakuba i Michała, zob. J. Frykowski, *Duchowni unickiego dekanatu tomaszowskiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy*.

⁵⁴ W dekanacie tomaszowskim w tym samym okresie odnotowano dwóch kapłanów Józefa Winnickiego i Ignacego Makońskiego, którzy wywodziłi się z rodzin katolickich, zob. J. Frykowski, *Duchowni unickiego dekanatu tomaszowskiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy*.

⁵⁵ W. Kołbuk, *Duchowieństwo unickie w Kólestwie Polskim 1835-1875*, s. 38.

⁵⁶ Szerzej na ten temat, zob. W. Walczak, *O wykształceniu duchowieństwa unickiego w Rzeczypospolitej w XVII-XVIII wieku*, [w:] *Nad społeczeństwem staropolskim*, t. 1, *Kultura-Instytucje-Gospodarka w XVI-XVIII stuleciu*, red. K. Łopatecki, W. Walczak, Białystok 2007, s. 483-491.

⁵⁷ E. Podgórska, *Szkolnictwo elementarne Księżstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego 1807-1831*, War-

czytania druku, pisania, rachunków pamięciowych, nauki moralnej i religii. W klasach wyższych dodana była nauka o zachowaniu zdrowia, o hodowli i leczeniu bydła, a także nauka wiadomości rolniczych, znajomości miar, wag i pieniędzy oraz znajomości praw wzajemnych między obywatelami. W mieście dodatkowo uczono wiadomości dotyczących rzemiosła i handlu oraz rysunku rzemieślniczego. W Królestwie Kongresowym nauka obejmowała umiejętności czytania, pisania, liczenia, religii, obyczajów. Ponadto istotna była nauka o zdrowiu, wiadomościach ogrodniczych, dotycząca miar i waga, a dla dziewcząt- robót kobiecych.

Dla potrzeb artykułu wykształcenie świeckie duchownych dekanatu tyszowieckiego podzielone zostało na 2 etapy, wykształcenie elementarne i średnie. W przypadku wykształcenia elementarne ustalono dane jedynie dla 11 osób, co stanowi 12,1% badanej populacji⁵⁸. Wobec powyższego wydaje się, że niewielka ilość wiadomości dotyczących wykształcenia elementarnego świadczy o tym, że współcześni nie przywiązywali do niego zbyt wielkiego znaczenia. Mimo to należy odnotować, że spośród duchownych, dla których ustalono miejsca pobierania nauki elementarnej, pięciu uczęszczało do szkółki elementarnej w Nowosiólkach⁵⁹, a po jednym w Tarnogrodzie⁶⁰, Tomaszowie⁶¹, Tyszowcach⁶² oraz Horodle i Zamościu⁶³. Niektórzy duchowni wykształcenie elementarne zdobywali w domu z przekazu swoich rodziców, którzy z reguły również byli duchownymi posiadającymi niezbędne wykształcenie takie jak umiejętność czytania, pisania. Takie wykształcenie zdobyli Feliks Koźmiński oraz Rogalski Jan, który „do 14 roku przy rodzicach uczył się czytać i pisać”. W związku z tym, że po 1820 r. nastąpił znaczny upadek szkolnictwa elementarnego⁶⁴ możemy się domyślać, że większość przyszłych kapłanów dekanatu tyszowieckiego zdobywało wykształcenie elementarne w domu.

Zdecydowanie lepiej pod względem ilości informacji przedstawia się sytuacja dotycząca wykształcenia średniego duchowieństwa dekanatu tyszowieckiego. Na 91 duchownych dane dotyczące wykształcenia średniego zachowały się dla 71 osób, co stanowi 78% wszystkich kapłanów. W tym też przypadku źródła są obfitsze w różnorodne dane i mówią o miejscu pobierania nauki, liczbie ukończonych klas, a także, chociaż rzadko, liczbie lat pobierania wykształcenia. Dla lepszego zrozumienia tematu na wstępie należy sprecyzować kilka sformułowań określających poziom wykształcenia⁶⁵. W przypadku występujących w materiale źródłowym określeń typu „ukończył szkoły w ...” lub „ukończył gimnazjum w...”, należy pamiętać, że szkoły średnie w różnych

---

szawa 1960, s. 18. Patrz też: R. Kucha, *Oświata elementarna w Królestwie Polskim w latach 1864-1914*, Lublin 1982; *Dzieje szkolnictwa i oświaty na wsi polskiej*, t. 1, *Do 1918 r.*, red. S. Michalski, Warszawa 1982.

⁵⁸ Dla sąsiedniego dekanatu tomaszowskiego współczynnik ten wyniósł 11,3%, a dla diecezji chełmskiej 10,2%, zob. J. Frykowski, *Duchowni unickiego dekanatu tomaszowskiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy*, W. Kolbuk, *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875*, s. 43

⁵⁹ Józef Mosiewicz uczył się w latach 1810-1814, od 1817 r. zaczął uczęszczać Józef Saykiewicz, Konstanty Hryniowiecki uczył się do 1823 r, natomiast w przypadku Jana Koźmińskiego i Jana Witusowskiego podane jest tylko, że się uczyli.

⁶⁰ Miron Czerlunczakiewicz od 1843 r. przez dwa lata uczył się w szkole elementarnej w Tarnogrodzie.

⁶¹ Teodor Saykiewicz od 1817 r. uczył się w szkółce elementarnej w Tomaszowie.

⁶² Nestor Stabniewicz w latach 1843-1845 pobierał nauki w szkole elementarnej w Tyszowcach.

⁶³ Jakub Lewicki nauki początkowe w latach 1815-1820 pobierał w Zamościu i Horodle.

⁶⁴ J. Kucharzewski, *Epoka paskiewiczowska. Losy oświaty*, Warszawa 1914, s. 32; W. Śladkowski, A. Aleksandrowicz, *W latach zaborów i nadziei wolności (1795-1831)*, [w:] *Z przeszłości kulturalnej Lubelszczyzny*, red. A. Zdunek, Lublin 1878, s.162-164.

⁶⁵ Za W. Kolbuk, *Duchowieństwo unickie w Kólestwie Polskim 1835-1875*, s. 46-47.

Najpopularniejszą wśród przyszłych duchownych była szkoła w Hrubieszowie. Wiadome jest, że w 1839 r. w 4 klasowej szkole obwodowej w Hrubieszowie uczono religii i nauk moralnych, j. rosyjskiego, j. polskiego, j. łacińskiego, j. niemieckiego, arytmetyki, geometrii, historii Rosji, historii powszechnej, geografii i statystyki oraz rysunku⁶⁹. Natomiast drugie w kolejności Szkoły Zamojskich w Szczepieszynie funkcjonowały w latach 1811-1852. Początkowo były to placówki wydziałowe, potem wojewódzkie, które w późniejszym czasie ponownie spadły do rangi wydziałowych. W czasie swojego funkcjonowania czterokrotnie zmieniana była liczba klas.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że nauka w szkołach średnich na ogół była odpłatna. Oczywiście były przypadki, że można było pobierać naukę bezpłatnie, a jednym z takich przypadków była deklaracja poświęcenia się stanowi kapłańskiemu. Mimo że nie ma stosownych danych, można się jedynie domyślać, że korzystali z tej możliwości duchowni dekanatu tomaszowskiego. Przemawia za tym fakt wywodzenia się większości z nich, ze stanu kapłańskiego, co jak gdyby skazywało ich na kultywowanie tradycji rodzinnej.

Analizując wiek i datę wyświęcenia duchownych można z całą pewnością stwierdzić, że większość przyszłych kapłanów unickich wstąpiła do seminarium zaraz po ukończeniu nauki w szkołach średnich. Dla 76 (83,5%) duchownych ustalono miejsce pobierania wykształcenia duchownego. W zdecydowanej większości, bo 62 na 76 (83,8%) przyszli alumni wybrali Seminarium Duchowne w Chełmie⁷⁰. Ponadto Jan Witusowki kształcili się zarówno w Chełmie, jak i Lwowie, a Aleksander Laurysiewicz pobierał nauki w dwóch seminariach tj. w Chełmie i Warszawie⁷¹. Drugim ośrodkiem, który ukończyło 5 przyszłych księży był Lwów, 3 kapłanów studiowało w Warszawie, a po jednym we Włodzimierzu i Sejnach. Natomiast Jan Rogalski, jak zaznaczył w swoim życiorysie, „nauk duchownych tylko prywatnie się uczyłem”⁷², po zdaniu egzaminu został wyświęcony przez biskupa przemyskiego Antoniego Angiełłowicza w 1802 r.

Tabela nr 8. Wiek otrzymania święceń kapłańskich w dekanacie tyszowieckim

	Wyświęconych w wieku lat:																Brak danych	Ra- zem
	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	34	36	38	42		
Liczba kapłanów	1	4	20	14	10	7	3	3	2	2	3	1	1	1	1	1	17	91
%	1,1	4,2	21,9	15,2	11	8,7	3,2	3,2	2,1	2,1	3,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	18,6	100

Źródła: patrz aneks.

Kolejnym etapem w karierze przyszłych księży, po uzyskaniu odpowiedniego wykształcenia i stosownego zezwolenia władz diecezjalnych, a także świeckich było otrzymanie święceń kapłańskich. Według przepisów prawa kościelnego święcenia

⁶⁹ APL, ChKGK, sygn. 880, s. 65.

⁷⁰ Szerzej na temat seminarium diecezjalnego w Chełmie, zob. J. Kania, *Unickie seminarium diecezjalne w Chełmie w latach 1759-1833*, Lublin 1993.

⁷¹ Księża pochodzący z Królestwa Polskiego, po ukończeniu seminariów diecezjalnych, wyższe wykształcenie duchowne mogli zdobywać na Uniwersytecie Warszawskim, Seminarium Głównym w Warszawie, czy też Akademii Duchownej Rzymsko - Katolickiej w Warszawie, zob. S. Litak, dz.cyt., s. 89-164.

⁷² APL, ChKGK, sygn. 993, s. 2-3.

kapłańskie można było uzyskać w wieku 24 lat. Reguła ta nie zawsze jednak była przestrzegana, skoro wśród badanej grupy duchownych aż 25 tj. ponad 27% nie miała wymaganego wieku. Wśród duchownych dekanatu tyszowieckiego Parfiry Dyakowski został wyświęcony w wieku 21 lat, a Jan Kicowski i Edward Malczyński w wieku 22 lat. Taka sytuacja nie była niczym wyjątkowym, miała miejsce zarówno w sąsiednim dekanacie tomaszowskim, jak i w pozostałych dekanatach diecezji⁷³. Przyczyną takiego stanu był stały niedobór kapłanów unickich w całej diecezji chełmskiej. Zdarzały się także przypadki, kiedy kandydaci dość późno decydowali się na karierę duchownego unickiego. Spośród badanej grupy najpóźniej święcenia kapłańskie, bo w wieku 42 lat, otrzymał Michał Skrobański. Niestety źródła nie dostarczają wiarygodnych informacji o powodzie tak późno rozpoczętej kariery duchowej. Wskazówką może być fakt, że wywoził się on z rodziny mieszczańskiej, czyli nie miał tradycji rodzinnych i być może jakaś życiowa tragedia spowodowała, że w kapłaństwie szukał ukojenia. Średnia wieku otrzymania święceń kapłańskich dla wszystkich duchownych dekanatu tyszowieckiego wyniosła 25,5 lat. Wskaźnik ten niewiele różnił się od średniej w dekanacie tomaszowskim, która wynosiła 26,7 lat, i miał prawie taką samą wartość co średnia diecezjalna, która wynosiła 25,4 lat⁷⁴.

Zakończenie

W prezentowanym artykule scharakteryzowano sylwetki 91 duchownych unickich, pracujących w dekanacie tyszowieckim w latach 1810 – 1866. Na wstępie krótko scharakteryzowano diecezję chełmską i przedstawiono genezę dekanatu tyszowieckiego, określając jego położenie i strukturę na przestrzeni lat.

W dalszej części zajęto się problemem wakujących parafii w dekanacie, których średnia dla badanego okresu wyniosła ok. 21,4%. Dane te niewiele odbiegają do badań Witolda Kołbuka dla całej diecezji, gdzie wakujących parafii było w granicach 30-40%. Przedstawiono także sześciu kapłanów sprawujących funkcje urzędnicze w dekanacie tj. instruktora, wicedziekana i dziekana. Dalsza część badań dotyczyła pochodzenia kapłanów, w wyniku których ustalono, że największą liczbę, bo 68,1% stanowili duchowni wywodzący się ze stanu kapłańskiego, 4,4% mieszczańskiego i 1,1% chłopskiego. W dekanacie tyszowieckim nie wystąpili księża wywodzący się ze szlachty. Podobne współczynniki dla całej diecezji kształtowały się kolejno: 77% pochodzenia kapłańskiego, 3,8% mieszczańskiego, 3,3% chłopskiego i 2% szlacheckiego. Należy także dodać, że 2,2% w dekanacie i 3,8% w diecezji chełmskiej duchownych unickich wywodziło się z rodzin katolickich. Jak widać uzyskane dane, nie różniły się zbyt od siebie.

W przypadku wykształcenia świeckiego i duchownego kapłani dekanatu tyszowieckiego nie wyróżniali się na tle duchowieństwa całej diecezji, zdobywając wykształcenie w szkołach elementarnych, prywatnie, różnych typach szkół średnich, seminariach duchownych i na wyższych uczelniach.

⁷³ W dekanacie tomaszowskim 31 % duchownych w chwili otrzymania święceń nie miało wymaganego wieku, zob. J. Frykowski, *Duchowni unickiego dekanatu tomaszowskiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy*. W diecezji chełmskiej 27,6% duchownych uzyskało święcenia przed dwudziestym czwartym rokiem życia, zob. W. Kołbuk, *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875*, s. 67.

⁷⁴ J. Frykowski, *Duchowni unickiego dekanatu tomaszowskiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy*; W. Kołbuk, *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875*, s. 68.

Na zakończenie badania poddano wiek otrzymania przez alumnów święceń kapłańskich. I w tym przypadku uzyskane wyniki niewiele odbiegają od podobnych danych otrzymanych przez Witolda Kołbuka dla całej diecezji. W przypadku dekanatu tyszowieckiego wiek otrzymania święceń wyniósł 25,5 lat, średnia dla diecezji kształtowała się na poziomie 25,4 lat.

Aneks

Podstawowe dane biograficzne duchownych dekanatu tyszowieckiego w latach 1810-1866

Zamieszczony poniżej aneks zawiera podstawowe, skrócone dane biograficzne księży unickich dekanatu tyszowieckiego. Zamieszczone są w nim najistotniejsze dane dotyczące kariery duchownej, wykształcenia świeckiego, czasu wywiecenia, a take daty, miejsca urodzenia i pochodzenia. Dane zostały ułożone według poniższego schematu:

1. Data urodzenia.
  2. Miejsce urodzenia.
  3. Pochodzenie społeczne.
  4. Wykształcenie świeckie z uwzgldzeniem liczby ukończonych klas, miejsca pobierania nauki i dat krańcowych pobierania nauki.
  5. Wykształcenie duchowne z podaniem dat krańcowych i siedziby seminarium.
  6. Dat uzyskania wiece kapłańskich.
  7. Przebieg kariery duchownego.
  8. Data śmierci.
- rda.

Aresztowicz Tomasz; 1. 21 VII 1821 r.; 2. Hansk; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach bialskich; 5. od 14 X 1847 r. Chełm; 6. 26 XII 1852 r.; 7. od 26 XII 1852 r. koop. w ernikach, od 24 III 1853 r. adm. w Czlczycach i Sawinie; 8. po 1874 r.
Źródło: APL, ChKGK, sygn. 44, s. 75; sygn. 154, s. 705; sygn. 155, k. 131; sygn. 643, k. 1v-2; sygn. 694, k. 11, 21-22v.

Boniecki Symeon; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 5. -; 6. -; 7. w 1810 r. prob. w Czartowcu; 8. -.
Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152, 174, 252.

Bratkiewicz Michał; 1. 8 XII 1785 r.; 2. Tomaszów; 3. mieszczańskie; 4. w szkołach tomaszowskich i zamojskich ukończył filozofie; 5. od 1806 r. Lwów; 6. 26 X 1810 r.; 7. wik. w Hrubieszowie do 19 IV 1810 r., od 19 IV 1810 do 16 I 1815 r. prob. w Swatyczach, od 16 I 1815 r. prob. w Grodysławicach, w 1825 r. mianowany instruktorem dekanatu tomaszowskiego, od 1825 wicedziekan dekanatu tomaszowskiego, od 24 V 1825 r. dziekan dekanatu tomaszowskiego; 8. 18 III 1858 r.
rda : APL, ChKGK, sygn. 147, s. 81; sygn.148, s. 148; sygn. 150, s.75; sygn. 156, k. 272; sygn. 230, k. 40; sygn. 643, s. 6; sygn. 645, s. 16.

Bratkiewicz Symeon; 1. 1797 r.; 2. Tomaszów; 3. mieszczańskie; 4. ukończył 3 klasy szkoły w Szczebreszynie; 5. Chełm; 6. 1822 r.; 7. od 21 V 1822 wik. w Werechaniach (Grodysławicach), od 6 XII 1825 r. prob. w Typinie i Podhorcach (zrezygnowa przed 16 XI 1834 r.), prob. w Horodle; 8. 1844 r.
rda : APL, ChKGK, sygn. 42, s. 34, 90; sygn. 43, s. 62; sygn.148, s. 148; sygn. 149, s. 38.

Borsiewicz Jan; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 5. -; 6. -; 7. w 1810 r. adm. w Kwach, w 1818 r. wik. w Tyszowcach, w 1819 r. adm. w Tyszowcach; 8. 7 V 1820 r.
Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 156, 177, 253; sygn. 147, s. 127, 153; sygn. 645, s. 2.

Chroszczewski Grzegorz; 1. 1757 r.; 2. Suszów; 3. -; 4. Waręż; 5. od 1771 r. Chełm; 6. 1772 r.; 7. od 1771 r. prob. w Wiszniowie; 8. 8 X 1826 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152 200, 254; sygn. 147, s. 15, 16, 245, 311; sygn. 148, s. 36; sygn. 230, k. 39; sygn. 642, s. 3; sygn. 645, s. 3.

Czerlunczakiewicz Miron; 1. 29 I 1833 r.; 2. Wiązownica; 3. kapłańskie; 4. od 1843 r. w szkółce elementarnej w Tarnogrodzie, od 1845 r. w Szczebrzeszynie ukończył 4 klasy; 5. od 1850 do 1855 r. Chełm; 6. 1858 r.; 7. od 1858 r. koop. w Kryłowie, od 1860 r. adm. w Kryłowie, od 1 IV 1864 r. adm. w Starej Wsi, prob. w Hołubiu; 8. 1877 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 163, k. 407; sygn. 645, s. 23; sygn. 729, s. 19, 111.

Dyakowski Porfiry; 1. 1824 r.; 2. Wakijów; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w Hrubieszowie; 5. Chełm; 6. 1845 r.; 7. prob. w Hrubieszowie do 1856 r. (zrezygnował), od 9 VII 1856 r. adm. w Mirczu i Starej Wsi; 8. po 1877 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 155, k. 302; sygn. 643, s. 13-14.

Górski Sylwester; 1. 3 III 1823 r.; 2. Kodeń; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w Szczebrzeszynie; 5. Chełm; 6. 29 III 1846 r.; 7. od 19 III 1846 r. koop. w Żernikach, prob. w Hannie; 8. po 1885 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 44, s. 1; sygn. 170, k. 347v; sygn. 640, s. 80.

Hryniowiecki Antoni; 1. 17 I 1782 r.; 2. Smólnik; 3. kapłańskie; 4. od 1792 r. w szkołach zakonnych oo. Bazylianów w Ławrowie, od 1795 r. w gimnazjum łacińskim w Samborze, ukończył nauki filozoficzne we Lwowie; 5. od 1802 do 1804 r. Lwów; 6. 4 XI 1806 r.; 7. koop. w Nabrożu do 15 I 1808 r., od 15 I 1808 r. adm. w Żernikach, od 22 VIII 1808 r. prob. w Żernikach, od 9 IX 1810 r. wicedziekan dekanatu tyszowieckiego, od 2 XII 1810 r. adm. dekanatu tyszowieckiego, w 1816 r. adm. w Pienianach, od 14 II 1817 r. dziekanem dekanatu tyszowieckiego, od 5 III 1819 r. asesor generalny konsystorza, od 17 V 1825 r. kanonik teologii kapituły chełmskiej, od 31 V 1830 r. sędzia surogat, od 20 VII 1830 r. prałat scholastyk, od 13 IX 1838 r. pełnił obowiązki oficjała; 8. 22 I 1855 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 156, 195, 254; sygn. 147, s. 14, 245, 311; sygn. 802, s. 3-7, 78-79, 84-85, 97, 150.

Hryniowiecki Dionizy; 1. 25 X 1824 r.; 2. Zimno; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach szczebrzeskich i lubelskich; 5. od 1844 r. Chełm; 6. 19 XI 1848 r.; koop. w Żernikach, od 22 II 1851 r. adm. w Łaszczowie, od 2 II 1855 r. adm. w Żernikach, od 7 VII 1859 r. adm. w Łaszczowie; 8. po 1885 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 154, s. 527; sygn. 155, k. 112, 147; sygn. 157, k. 223; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 96; sygn. 160, k. 52; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 135; sygn. 643, s. 36-37.

Hryniowiecki Jan; 1. 28 IV 1822 r.; 2. Zimno; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach hrubieszowskich; 5. od 1841 r. Chełm; 6. 28 XII 1845 r.; 7. wik. w Żernikach do 24 III 1847 r., od III 1847 do 10 II 1855 r. adm. w Pniównie, od 12 III 1847 r. adm. w Olchowcu; od 1855 r. prob. w Pniównie; 8. po 1885 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 151, s. 524; sygn. 154, s. 528; sygn. 163, k. 136; sygn. 643, s. 36-37.

Hryniowiecki Konstanty; 1. 6 V 1813 r.; 2. Źerniki; 3. kaplaskie; 4. w szkole elementarnej w Nowosiólkach do 1823 r., ukończył 4 klasy, by w klasie piątej (nauk przerwa w trakcie powstania) w szkołach w Szczembrzeszynie; 5. od 14 X 1831 r. Chełm, od 1833 r. w seminarium głównym w Warszawie; 6. 25 IX 1838 r.; 7. od 29 X 1838 r. wik. w Źernikach, prob. w Zimnie; 8. 21 II 1841 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 150, s. 338; sygn. 151, s. 26, 495; sygn. 804. s. 3.

Jakubowicz Ludwik; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 5. -; 6. -; 7. przed 1816 r. koop. w Radostowie; 8. -. Źródło: APL, ChKGK, sygn. 147, s. 15.

Jasiewicz Teodor; 1. 23 VII 1778 r.; 2. Busk; 3. kaplaskie; 4. uczy si gramatyki i retoryki w Chełmie do 1803 r.; 5. od 1803 r. Chełm; 6. 28 X 1806 r.; 7. od 29 X 1806 do 1809 r. wik. w Źernikach, od 1809 do 1812 r. wik. w Rzeplinie, od 1812 do 1814 r. wik. w Horodle, od 1814 do 1816 r. wik. w Nabrozu, od 1816 do 1818 r. wik. w Radostowie, od 1818 do 28 VIII 1848 r. adm. w Pawłowicach, po 28 VIII 1848 r. jako emeryt w parafii Obsza; 8. 12 IX 1850 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 814, k. 1, 31, 40.

Karpowicz Zygmunt; 1. 1 XI 1834 r.; 2. Łukowce; 3. kaplaskie; 4. ukończył 4 klasy szkoły powiatowej w Siedlcach; 5. od 14 X 1852 r. Chełm; 6. 11 II 1858 r.; 7. od 30 I 1858 r. koop. w Grodysławicach, od 10 III 1858 r. adm. w Grodysławicach, od 31 XI 1862 r. prob. w Grodysławicach, od 2 VIII 1863 r. adm. w Źernikach; 8. 1885 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 44, s. 129, 164; sygn. 155, k. 272; sygn. 156, k. 722; sygn. 159, k. 96; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 104, 139.

Kicowski Jan; 1. 25 II 1793 r.; 2. Biszczu; 3. chłopskie; 4. w latach 1804-1809 ukończył 2 klasy gimnazjum w Zamościu, w latach 1820-1812 kontynuowa nauk w gimnazjum w Przemysłu, do 1814 r. uczszcza do szkół w Szczembrzeszynie; 5. od 13 X 1815 r. Chełm; 6. 11 IV 1819 r.; 7. koop. w Obszy do 13 II 1821r., od 13 II 1831 r. adm. w Tyszowcach, od 20 IX 1821 r. prob. w Tyszowcach, od 1 II 1831 r. kanonik katedralny chełmski; 8. 26 III 1853 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 147, s. 245, 311; sygn. 148, s. 27, 70, 152; sygn. 837, k. 1, 9, 10, 19.

Kicowski Onufry; 1. 1 IV 1801 r.; 2. Biszczu; 3. wieckie; 4. ukończył 5 klas szkoły w Szczembrzeszynie; 5. Chełm; 6. 14 III 1830 r.; 7. od 14 III 1830 r. wik. w Tyszowcach, wik. w Teratynie do 1833 r., wik. w Kuakowicach do 1834, adm. w Międzyrzeczu i Nowym Mieście do 18 XII 1838 r., adm. w Sawicach i Szkopach do 13 II 1847 r., od 13 IX 1847 do 20 XII 1847 adm. w Tarnowie, adm. w Chutczu i Łowczy do 9 VI 1847 r., adm. w Wojsławicach do 9 I 1837, od 1 IX 1856 do 1872 r. wik. w Hrubieszowie; 8. 1872 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 43, s. 1; sygn. 640, s. 56; sygn. 643, s. 44-48.

Koźmiński Feliks; 1. 8 VI 1827 r.; 2. Nowosilki; 3. kaplaskie; 4. nauki początkowe w domu, w 1845 r. ukończył szkoły hrubieszowskie; 5. od 1845 do 1849 r. Chełm; 6. 1850 r.; 7. od 1850 do 1852 r. adm. w Modryniu, adm. w Dolhobyczowie i Pawłowicach; 8. 1876 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 640, s. 84; sygn. 643, s. 52-53; sygn. 645 s. 23; sygn. 864, k. 11, 23.

Koźmiński Grzegorz; 1. 12 IV 1802 r.; 2. Cyców; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy szkoły pijarów w Chełmie; 5. od 1821 r. Chełm; 6. 10 X 1825 r.; 7. od X 1825 r. wik. w Posadowie, od 1825 r. adm. w Posadowie, od 11.III. 1830 r. prob. w Posadowie, od 1834 r. adm. w Starej Wsi; 8. 1848 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 42, s. 142; sygn. 147, s. 311, 316; sygn. 148, s. 26, 70, 80, 152; sygn. 149, s. 38; sygn. 150, s. 76; sygn. 645, s. 12.

Koźmiński Jakub; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 5. -; 6. -; 7. w 1822 r. wik. w Nabrozu, w 1825 r. wik. w Nowosiólkach; 8. -.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 147, s. 245, 310, 316.

Koźmiński Jan; 1.1764 r.; 2. Nowosiółki; 3. kapłańskie; 4. Zamość; 5. Chełm; 6. 1789 r.; 7. od 1789 r. prob. w Nowosiólkach, od 1814 r. kanonik; 8. 13 IV 1824 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152, 178, 253; sygn. 147, s. 14, 324; sygn. 230, k. 40; sygn. 642, s. 1; sygn. 645, s. 3; sygn. 866, s. 2; J. Kania, *Katalog alumnów seminarium diecezji chełmskiej obrządku grekokatolickiego studiujących w latach 1778-1833*, „Archiwa. Biblioteki. Muzea kościelne”, 59(1990 r.), s. 382 (dalej: Katalog).

Koźmiński Leon; 1. 8 III 1802 r.; 2. Nowosiółki; 3. kapłańskie; 4. szkoła początkowa w Nowosiólkach, ukończył 4 klasy u oo. pijarów w Chełmie; 5. od 1822 r. Chełm; 6. 16 X 1825 r.; 7. po 16 X 1825 r. adm. w Nowosiólkach, od 11 X 1828 r. adm. w Dołhobyczowie, od 11 X 1830 r. prob. w Dołhobyczowie; 8. 1867 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 42, s. 146; sygn. 147, s. 310, 315, 324; sygn. 148, s. 26, 70, 152; sygn. 149, s. 20, 38; sygn. 150 s. 76; sygn. 157, k. 221; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 97; sygn. 161, k. 118; sygn. 640, s. 32; sygn. 643, s. 52-53; sygn. 645, s. 18.

Krysakowski Nikifor; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 5. -; 6. -; 7. w 1810, 1816 r. wik. w Wiszniowie; 8. -.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 156, 200, 254; sygn. 147, s. 15.

Kuryłowicz Teodor; 1. 1756 r.; 2. Oszczów; 3. -; 4. Waręż; 5. od 1786 r. Chełm; 6. 1788 r.; 7. od 1789 r. prob. w Dołhobyczowie, w 1791 r. prob. w Oszczowie; 8. 6 X 1826 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 252, sygn. 147, s. 13, 245, 311, 323; sygn. 230, k. 40, 57; sygn. 642, s. 3; sygn. 645, s. 3.

Laurysiewicz Aleksander; 1. 14 II 1814 r.; 2. -; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach w Szczepieszynie; 5. Chełm i Warszawa; 6. 28 III 1841 r.; 7. adm. w Parczewie do 28 XII 1845 r., od 1841 r. adm. Żulicach; 8. 7 XII 1854 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 154, s. 540-541, 763; sygn. 155, k. 8; sygn. 645, s. 14.

Laurysiewicz Antoni; 1. 24 VII 1821 r.; 2. Peresołowice; 3. kapłańskie; 4. w 1839 r. ukończył szkoły powiatowe w Hrubieszowie; 5. od 1840 r. Chełm; 6. 11 VII 1844 r.; 7. od 6 X 1844 r. koop. w Parczewie, od 18 XII 1845 do 7 II 1852 r. adm. w Parczewie, od 19 II 1852 r. adm. w Telatynie, od 10 X 1860 r. prob. w Telatynie; 8. 1877 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 154, s. 541, 707; sygn. 157, k. 223; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 96; sygn. 161, k. 118, 482; sygn. 163, k. 149; sygn. 643, s. 54-55; sygn. 880, s. 10, 40, 53, 65, 79.

Laurysiewicz Michał; 1. 18 IX 1803 r.; 2. Peresołowice; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach w Szczepieszynie; 5. od 1822 do 1825 r. Chełm; 6. 21 X 1827 r.; 7. wik. w Komarowie do 30 III 1828 r., od 30 III 1828 do 1832 r. adm. w Kłątwach, od 30 III 1832 do

21 IX 1832 r. adm. w Dubience, od 21 IX 1832 r. prob. w Dubience, prob. w Nabrozu; 8. 1849 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 147, s. 314, 323; sygn. 148, s.124, 153; sygn. 149, s. 20; sygn. 150, s. 46-47; sygn. 154, s. 272; sygn. 645, s. 12.

Laurysiewicz Platon; 1. 13 XII 1809 r.; 2. Peresołowice; 3. kaplaskie; 4. ukończył 5 klas szkola w Szczebrzeszynie; 5. Chełm; 6. 4 VIII 1833 r.; 7. adm. w Peresołowicach do 6 IX 1833 r., adm. w Modiatyczach do 25 II 1841 r., od 23 I 1841 r. do 14 VIII 1850 r. adm. w Sahryniu, od 1850 r. prob. w Sahryniu; 8. 1855 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 44, s. 40; sygn. 151, s. 495; sygn 154, s. 542; sygn. 642, s. 8; sygn. 643, s. 56-57; sygn. 645, s. 15.

Lewicki Antoni; 1. 30 IV 1800 r; 2. Źerniki; 3. kaplaskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach lubelskich; 5. Chełm; 6. 12 II 1826 r.; 7. od 28 II 1827 r. koop. w Poturzynie, od 2 II 1829 r. adm. w Husynnem, od 25 XII 1829 r. wik. w Podhorcach, od 29 V 1835 r. adm. w Podhorcach, od 13 VIII 1846 r. adm. w Gródku Nadbunym, od 30 V 1847 r. adm. w Husynnem, od 24 X 1843 r. adm. w Kolemczycach, adm. w Tarnawatce; 8. -.

rda : APL, ChKGK, sygn. 154, s. 544.

Lewicki Bazyli; 1. ok. 1795 r.; 2. Hrubieszów; 3. kaplaskie; 4.-; 5. Chełm; 6. 19 II 1826 r.; 7. od 16 III 1826 r. wik. w Źernikach; 8. -.

rda : APL, ChKGK, sygn. 42, s. 96; sygn. 147, s. 17, 82, 154; sygn.149, s.37; sygn. 640, s. 34; sygn. 645, s. 6.

Lewicki Jakub; 1. 26 IV 1800 r.; 2. Źerniki; 3. kaplaskie; 4. od 1807 do 1815 r. pobiera nauki początkowe w Zamościu i Horodle, od 1815 do 1820 r. ukończył 4 klasy w Lublinie; 5. od 1820 do 1825 r. Chełm; 6. 12 II 1826 r.; 7. od 1826 r. wik. w Typinie, koop. w Poturzynie do 28 II 1827 r., od 28 II 1827 do 4 II 1829 r. adm. w Husynnem, od 25 XII 1829 r. adm. w Typinie, od 4 II 1829 do 25 XII 1829 r. wik. w Podhorcach, od 25 XII 1829 do 17 V 1835 r. adm. Podhorcach, adm. w Gródku Nadbunym do 30 VIII 1856 r., adm. w Modiatyczach do 18 V 1847 r., adm. w Rudzie, od 18 V 1847 do 15 X 1853 r. adm. w Koleczycach, od 15 X 1853 do 29 VI 1854 r. adm. w Tarnawatce; 8. 1870 r.

rda : APL, ChKGK, sygn. 45, s.56-59; sygn. 147, s. 157; sygn. 149, s. 221; sygn. 150, s.71; sygn. 163, k. 150; sygn. 229, s.9; sygn. 890, s. 3, 9-10, 376.

Liniewski Michał; 1.-; 2.-; 3. -; 4. -; 5. -; 6. -; 7. od 1816 r. prob. w Tyszowcach; 8.-. Źródło: APL, ChKGK, sygn. 147, s. 18, 114.

Lipczewski Teodor; 1. -; 2. -; 3. kaplaskie; 4. -; 5. -; 6. -; 7. w 1810 r. prob. w Nabrozu, dziekan tyszowiecki; 8. -.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152, 197, 253.

Lisowski Mikołaj; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 6. -; 7. w 1810 do ok. 1816 r., prob. w Tyszowcach; 8. 25 IX 1819 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152, 176, 254; sygn. 147, s. 18; sygn. 645, s. 2.

Liszkiewicz Bazyli; 1. 7 II 1780 r.; 2. Torki; 3. kaplaskie 4. ukończył szkoły normalne gimnazjalne i nauki filozoficzne we Lwowie; 5. od 1800 r. Lwów; 6. 30 V 1811 r.; 7. koop. w Źulicach do 29 IV 1812 r., od 29 IV 1812 do 22 X 1813 r. adm. w Pawłowicach, od 22 X 1813 r. adm. w Czartowcu, od 17 II 1816 r. prob. w Czartowcu; 8. 28 IX 1854 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 41, s. 75; sygn. 147, s. 12, 14, 114, 152, 245, 315; sygn. 148, s. 26, 69, 104, 154; sygn. 154, s. 548; sygn. 155, k. 8; sygn. 230, k. 41; sygn. 645, s. 14.

Liszkiewicz Grzegorz; 1. 30 XII 1797 r.; 2. Poturzyn; 3. kapłańskie; 4. ukończył 6 klas w szkołach lwowskich i szczebrzeszyńskich; 5. Warszawa; 6. 10 XI 1822 r.; 7. od 1822 r. wik. w Poturzynie i Posadowie, adm. w Ślipczu, od 1826 r. prob. w Ślipczu, od 14 I 1850 do 2 II 1852 r. adm. dekanatu hrubieszowskiego; 8. 1869 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 42, s. 44; sygn. 147, s. 245, 310; sygn. 154, s. 548; sygn. 230, k. 40; sygn. 640, s. 24; sygn. 643, s. 61-63.

Liszkiewicz Jan; 1. 8 III 1815 r.; 2. Kmiczyn; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy szkół hrubieszowskich; 5. od 14 X 1833 r. Chełm; 6. 14 XII 1841 r.; 7. od 19 XII 1841 do 2 IV 1842 r. wik. w Czartowcu, od 1842 r. adm. w Świdniku, od 1850 do 1851 r. adm. w Grabowcu; 8. 1863 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 149, s. 280; sygn. 151, s. 495, 553; sygn. 154, s. 549; sygn. 640, s. 72; sygn. 643, s. 63-64. sygn. 645, s. 17.

Liszkiewicz Józef; 1. 7 IV 1807 r.; 2. Skierbieszów; 3. kapłańskie; 4. ukończył 5 klas szkół w Szczebrzeszynie; 5. od 1828 r. Chełm; 6. 8 V 1835 r.; 7. od 1835 do 24 II 1841 r. koop. w Poturzynie, od 24 II 1841 do 30 VI 1846 r. adm. w Poturzynie, od 1841 r. adm. w Gródku Nadbużnym; 8. 11 VI 1855 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 43, s. 67; sygn. 150, s. 80; sygn. 151, s. 495; sygn. 154, s. 550; sygn. 897, s. 23-24, 72, 78, 80.

Liszkiewicz Piotr; 1. 1 I 1833 r.; 2. Czartowiec; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w Szczebrzeszynie; 5. od 1853 r. Chełm; 6. 1859 r.; 7. od 24 III 1859 r. koop. w Tyszowcach, od 1859 r. adm. w Wojsławicach i Sopocie, prob. w Sopocie; 8. po 1899 r.

Źródła : APL, ChKGK, sygn. 44, s. 148; sygn. 156, k. 115; sygn. 230, k. 39; sygn. 898, s. 5.

Liszkiewicz Teodor; 1. 16 V 1772 r.; 2. Torki; 3. kapłańskie; 4. ukończył szkoły gimnazjalne we Lwowie; 5. od 1791 r. Lwów; 6. 7 III 1794 r.; 7. od 1794 r. adm. w Poturzynie, od 1 IX 1795 r. prob. w Poturzynie; 8. 15 II 1841 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152, 253; sygn. 147, s. 15, 245, 311; sygn. 148, s. 26, 70, 154; sygn. 150, s. 80; sygn. 151, s. 495; sygn. 645, s. 9.

Makoński Ignacy; 1. 16 XII 1815 r.; 2. Prehoryle; 3. katolickie; 4. ukończył 4 klasy w Hrubieszowie; 5. Sejny; 6. 15 XII 1839 r.; 7. od 15 XII 1839 do 19 II 1840 r. wik. w Żernikach, adm. w Szlatynie do 1849 r., od 27 VII 1847 r. i od 14 VII 1855 r. adm. w Łaszczowie, od 13 II 1850 r., adm. w Pienianach; 8. 9 IV 1863 r.

Źródła : APL, ChKGK, sygn. 43, s. 123; sygn. 643, s. 71-72; sygn. 154, s. 553; sygn. 157, k. 223; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 96; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 158, 338; sygn. 643, s. 71-72; sygn. 645, s. 17.

Malczyński Edward; 1. 22 II 1832 r.; 2. Hołubie; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach hrubieszowskich; 5. od 14 X 1849 r. Chełm; 6. 11 VII 1854 r.; 7. adm. w Mirczu, od 1855 r. adm. w Sahryniu, od 13 IV 1859 r. prob. w Sahryniu; 8. 1876 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 155, k. 111, 275, 304; sygn. 157, k. 222; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 96; sygn. 160, k. 54; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 159; sygn. 643, s. 73-74; sygn. 924, s. 1, 7, 21.

Malczyński Jerzy; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 5. -; 6. -; 7. w 1826 r. adm. w Kłwach; 8. -.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 148, s. 26.

Malczyński Ignacy; 1. 12 VII 1803 r.; 2. Hrubieszów; 3. kapłańskie; 4. od 1815 r. ukończył 3 klasy podwydziałowe w Chełmie i ukończył 4 klasy wydziałowe w Szczepieszynie; 5. od 6 X 1820 r. Chełm; 5. 6 VIII 1826 r.; 7. od 31. XII 1827 do 1829 r. adm. w Kłwach, od 30 I 1828 r. koop. w Hrubieszowie; 8. 1 VIII 1837 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn.148, s. 69; sygn. 925, s. 1.

Mazanowski Jan; 1. 7 X 1825 r.; 2. Jabłonna; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w Białej; 5. Chełm; 6. 7 III 1854 r.; 7. od 17 III 1854 r. koop. w Żernikach, adm. w Janowie do 14 X 1854 r., od 1854 r. odm. w Horostytach, od 1860 do 1874 r. prob. w Witorzu; 8. 1896 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 44, s. 91; sygn. 643, s. 75-76; sygn. 933, s. 25.

Mosiewicz Ignacy: 1. 10 II 1833 r.; 2. Chodywańce; 3. kapłańskie; 4. od 1846 r. w gimnazjum w Szczepieszynie, od 1851 r. w szkole powiatowej w Hrubieszowie ukończył czwarta klasę; 5. od 14 X 1852 r. Chełm; 6. 27 X 1857 r.; 7. adm w Mirczu i Dolhobyczowie, od 6 XI 1863 r. prob. w Mirczu, od 6 II 1864 r. prob. w Kryłowie; 8. 1873 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 156, k. 593; sygn. 159, k. 96; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 162; sygn. 643, s. 77-78; sygn. 944, s. 7, 13, 19, 71.

Mosiewicz Jakub; 1. 30 X 1826 r.; 2. Chodywańce; 3. kapłańskie; 4. szkoły w Szczepieszynie; 5. Chełm; 6. 6 III 1849 r.; 7. prob. w Chodywańcach do 18 VIII 1856 r. (zrezygnował), od 7 IX 1859 r. prob. w Żernikach, od 18 VIII 1859 do 6 III 1860 r. adm. w Chodywańcach; 8. 15 VI 1863 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 44, s. 106; sygn. 160, k. 55; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 85, 162, 358; sygn. 643, s. 77-78; sygn. 645, s. 17.

Mosiewicz Józef; 1. 27 VIII 1804 r.; 2. Mircze; 3. kapłańskie; 4. od 1810 do 1814 r. nauki początkowe w Nowosiółkach, od 1814 do 1823 r. retoryka we Lwowie; 5. od 1823 do 1827 r. Chełm; 6. 22 III 1829 r.; 7. od 1829 r. koop. w Starej Wsi, od 1830 r. adm. w Pienianach, od 22 I 1833 do 9 III 1850 r. prob. w Pienianach (zrezygnował), adm. w Starej Wsi do 22 VIII 1833 r., od 1843 do 1848 r. adm. w Chodywańcach, od 1848 do 1850 r. adm. w Posadowie, prob. w Siemnicach do 25 II 1850 r., od 9 III 1850 r. prob. w Posadowie, od 14 XII 1864 r. adm. dekanatu tomaszowskiego; 8. 1872 r.

ródła : APL, ChKGK, sygn. 44, s.77-78; sygn. 147, sygn. 149, s. 134, 300; s. 314; sygn. 154, s. 273, 556; sygn. 157, k. 223; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 96; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 162; sygn. 284, s. 5-6; sygn. 642, s. 5; sygn. 643, s. 77-78; sygn. 946, s. 5.

Mosiewicz Michał; 1. 23 X 1808 r.; 2. Mircze; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy we Lwowie i Hrubieszowie; 5. Chełm; 6. 1835 r.; 7. od 16 XI 1835 r. prob. w Typinie, adm. w Mirczu do 30 IX 1840 r., potem prob. w Mirczu, od 1841 do 1842 r. i od 1843 do 1845 r. adm. w Starej Wsi; 8. 1854 r.

APL, ChKGK, sygn. 43, s. 62; sygn. 47, s.14; sygn. 154, s. 557; sygn. 646, s.245-246.

Mosiewicz Miron; 1. 10 III 1818 r.; 2. Mircze; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w Hrubieszowie; 5. Chełm; 6. 14 VII 1842 r.; 7. adm. w Starej Wsi do 30 III 1843 r., adm. w Rejowcu do 1845 r., od 1851 r. adm. w Telatynie, od 12 V 1852 do 22 II 1853 r. adm.

w Łaszczowie, od 10 X 1854 r. adm. w Czartowcu (od 2 I 1862 r. odsunięty od zarządu parafii na 9 miesięcy), od 1865 r. adm. w Starej Wsi; 8. 1869 r.

APL, ChKGK, sygn. 154, s. 557; sygn. 155, k. 271; sygn. 157, k. 221; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 96; sygn. 163, k. 163; sygn. 640, s.72; sygn. 643, s, 79-80.

Panasiński Antoni; 1. 22 II 1815 r.; 2. Telatyn; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach hrubieszowskich; 5. od 4 X 1833 r. Chełm; 6. 4 XII 1838 r.; 7. od 4 XII 1838 r. koop. w Żernikach, koop. w Telatynie do 24 IV 1839 r., adm. w Łużkowie, od 5 II 1844 do 21 VII 1849 r. adm. w Horodle, od 1849 r. prob. w Horodle; 8. po 1877 r.

APL, ChKGK, sygn. 43, s. 112; sygn. 151, s. 28; sygn. 160, k. 77v; sygn. 640, s. 66; sygn. 643, s, 83-84.

Panasiński Leon; 1. 29 VIII 1840 r.; 2. Strzyżów; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach hrubieszowskich; 5. Chełm; 6. 1865 r.; 7. od 1865 r. adm. w Czartowcu; 8. 1915 r.

APL, ChKGK, sygn. 163, k. 164 v-165.

Panasiński Michał; 1. 30 X 1783 r.; 2. Lipsko; 3. kapłańskie; 4. ukończył szkoły normalne gimnazjalne i nauki filozoficzne w Zamościu; 5. od 1807 r. Lwów; 6. 30 V 1811 r. 7. od 1811 r. adm. w Telatynie, od 20 II 1822 r. prob. w Telatynie, od 1830 r. dziekan tomaszowski, od 1834 r. dziekan tyszowiecki; 8. 22 I 1851 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 170, 254; sygn. 147, s. 254, 311, 315; sygn. 148, s. 27, 156; sygn. 149, s. 20, 172; sygn. 150, s. 80; sygn. 230, k. 40; sygn. 645, s. 12.

Parczewski Faustyn; 1. 5 II 1821 r.; 2. Dolhobrody; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w Białej; 5. Chełm; 6. 12 XII 1845 r.; 7. od 1845 r. koop. w Żernikach, adm. w Wołoskiej Woli do 20 XII 1847 r., adm. w Tarnowie do 13 XII 1852, od 1852 do 1868 prob. w Taranowie, od 25 VI 1854 r. adm. w Wereszynie; 8. 29 III 1868 r. Źródło: APL, ChKGK, sygn.640, s. 78; sygn. 643, s. 85-86; sygn. 645 s. 19.

Pociey Eliaz; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 5. Chełm do 1796 r.; 6. 1796 r.; 7. w 1810, 1816 r. prob. w Posadowie; 8. 19 III 1823 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152, 185, 253; sygn. 147, s. 15, 324; sygn. 642, s. 1; sygn. 645, s. 3; *Katalog*, s. 293.

Pociey Jan; 1. 7 X 1799 r.; 2. Posadow; 3. kapłańskie; 4. ukończył 6 klas w Szczepreszynie; 5. Warszawa; 6. 29 XII 1822 r.; 7. od 1821 do 1840 r. profesor w seminarium chełmskim i egzaminator diecezjalny, asesor przy konsystorzu, rektor seminarium, od 1826 r. kanonik honorowy chełmski, od 1832 r. kanonik generalny, od 1838 do 1840 r. asesor konsystorza, od 1846 r. kawaler orderu św. Anny kl. III, od 1850 kawaler św. Anny kl. II, od 22 V 1853 r. kawaler orderu św. Stanisława II klasy, od 3 VI 1853 r. prałat i kanclerz, od 1823 do 1825 r. adm. w Posadowie, od 1829 do 1 XI 1833 r. adm. w Teratynie, prob. Teratynie do 15 V 1839 r.; 8. 26 VI 1858 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn.147, s. 245, 311; sygn. 154, s. 563; sygn. 155, k. 133; sygn. 156, k. 723; sygn. 643, s. 87-90.

Pociey Michał; 1. 9 XI 1839 r.; 2 Sól; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach hrubieszowskich; 5. Chełm; 6. 1863 r.; 7. od 1863 r. adm. w Żernikach; 8. po 1885 r.

APL, ChKGK, sygn. 163, k. 167v-168.

Podkowicz Jan; 1. 29 IX 1800 r.; 2. Wojsławice; 3. kapłańskie; 4. ukończył 5 klas w Szczebrzeszynie; 5. od 1818 r. Chełm; 6. 27 VII 1823 r.; 7. od 25 VII 1823 koop. w Tomaszowie, od 1 V 1824 r. adm. w Pienianach, od 1 X 1826 r. prob. w Pieninach (zrezygnował 10 VI 1832 r.), od 1827 do 1848 r. wicedziekan dekanatu tomaszowskiego, od 18 VI 1832 r. prob. w Tomaszowie; 8. 5 I 1848 r.

ródła : APL, ChKGK, sygn. 42, s. 56, 98; sygn. 43, s. 30; sygn. 47, s.11; sygn. 147, s. 245, 311, 315; sygn. 148, s. 26; sygn. 149, s. 172, 220, 222; sygn. 150, k. 75v-76; sygn. 154, s. 247; sygn. 642, s. 5.

Podkowicz Paweł; 1. 22 III 1839 r.; 2. Świecie; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach hrubieszowskich; 5. Chełm; 6. 1865 r.; 7. od 1865 r. adm. w Pienianach; 8. 1896 r.

APL, ChKGK, sygn. 163, k. 168v-169; sygn. 170, s. 211v.

Rogalski Jan; 1. 24 V 1764 r.; 2. Źerniki; 3. kapłańskie; 4. do czternastego roku życia przy rodzicach uczył się czyta i pisa, ukończył 3 klasy w Warężu; 5. prywatnie, egzaminy przed biskupem; 6. 1802 r.; 7. koop. w Grodylawicach do 1808 r., po 1808 r. wik. w Źernikach, w 1818 r. adm. w Pienianach; 8. 27 IV 1840 r.

ródła : APL, ChKGK, sygn. 146, s. 195, 254; sygn. 147, s. 127, 311; sygn. 150, s. 80; sygn. 993, s. 2-4.

Saykiewicz Aleksy; 1. 1760 r.; 2. Zawalów; 3. -; 4. Zamość; 5. od 1794 r. Lwów; 6. 1796 r.; 7. od 1798 do 13 V 1831 r. prob. w Łaszczowie; 8. 13 V 1831 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152, 172, 253; sygn. 147, s. 14, 245, 310, 315; sygn. 148, s. 26, 69; sygn. 149, s. 20, 66; sygn. 230, k. 40; sygn. 642, s. 5; sygn. 645, s. 6.

Saykiewicz Bazyli; 1. 1769 r.; 2. ; 3. kapłańskie; 4. ukończył szkoły we Włodzimierzu; 5. Chełm ukończył w 1795 r.; 6. 1795 r.; 7. od 1795 r. prob. w Starej Wsi; 8. 29 VIII 1829 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152, 254; sygn. 147, s. 245, 311, 325; sygn. 148, s. 26, 70, 157; sygn. 230, k. 39, 57; sygn. 642, s. 5; sygn. 645, s. 5.

Saykiewicz Józef; 1. 1 I 1806 r.; 2. Źerniki; 3. kapłańskie; 4. od 1817 r. nauki początkowe w Nowosiółkach, od 15 VIII 1818 do 29 VII 1826 r. ukończył 6 klas w Szczebrzeszynie; 5. od 13 X 1826 r. Chełm; 6. 3 XII 1830 r. 7. od 3 XII 1830 do 7 IV 1831 r. koop. w Nabrozu, od 8 IV 1832 r. adm. w Kłwach, od 29 IX 1838 do 12 II 1858 r. prob. w Kłwach (zrezygnował), od 31 I 1858 r. prob. w Tyszowcach; 8. 1893 r.

APL, ChKGK, sygn. 43, s. 17, sygn. 44, s. 115; sygn. 149, s. 20, 35; sygn. 150, s. 81, sygn. 151, s. 28; sygn. 154, s. 569; sygn. 155, k. 112, 272; sygn. 156, k. 724; sygn. 157, k. 222; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 96; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 172; sygn. 643, s. 97-98; sygn. 998, s. 2-3.

Saykiewicz Teodor; 1. 26 VI 1775 r.; 2. Pieniany; 3. kapłańskie; 4. od 1787 r. nauki początkowe w Tomaszowie, od 20 IX 1788 r. w szkołach normalnych w Zamociu, które ukończył, od 1792 r. przez 4 lata w Akademii Zamojskiej 5. od 12 X 1796 r. Chełm; 6. 24 VI 1800 r.; 7. od 1800 r. koop. w Telatynie, od 1803 wik. w Źernikach, od 1808 r. wik. w Radkowie, od 19 II 1814 r. adm. w Nabrozu, od 18 VIII 1819 do 1 III 1841 r. prob. w Nabrozu (zrezygnował); 8. 29 V 1842 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 41, s. 136; sygn. 146, s. 156, 254; sygn. 147, s. 14, 245, 310, 314; sygn. 148, s. 26, 69; sygn. 149, s. 20; sygn. 150, s. 81; sygn. 151, s. 532; sygn. 230, k. 39;

sygn. 642, s. 8; sygn. 999, k. 2-2v, 13, 16.

Saykiewicz Wiktor; 1. 25 XII 1831 r.; 2. Nabróż; 3. kapłańskie; 4. pobierał nauki w szkołach szczebrzeszyńskich; 5. od 14 X 1850 r. Chełm; 6. 20 XI 1855 r.; 7. od 18 XI 1855 r. wik. w Kłątwach, od 2 XII 1855 r. koop. w Tyszowcach, adm. w Tyszowcach, od 12 II 1858 r, odm. w Kłątwach, od 4 V 1863 r. prob. w Kłątwach; 8. 1887 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 44, s. 106, 163; sygn. 155, k. 102, 272; sygn. 156, k. 119, 724; sygn. 157, k. 222; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 96; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 173, 358; sygn. 643, s. 141-142.

Skrobański Michał; 1. 16 X 1788 r.; 2. Tarnogród; 3. mieszczańskie; 4. ukończył filozofię w szkołach zamojskich; 5. Chełm; 6. 14 III 1830 r.; 7. koop. w Grodysławicach do 22 VIII 1830 r., adm. w Skierbieszowie do 19 III 1835 r., adm. w Krańcicy i Bończy; 8. 1861 r. Źródło: APL, ChKGK, sygn. 43, s. 1; sygn. 154, s. 872; sygn. 640, s. 46; sygn. 643, s. 103-104; sygn. 645, s. 17.

Stabniewicz Julian; 1. 14 II 1804 r.; 2. Czarny Stok; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w Szczebrzeszynie; 5. Chełm; 6. 9 VII 1826 r.; 7. koop. w Łosińcu do 11 XI 1826 r., adm. w Dohołybczowie do 26 XI 1828 r., adm. w Nowosiólkach do 11 X 1830 r., od 11 X 1830 r. prob. w Nowosiólkach, od 1835 r. wicedziekan dekanatu tyszowieckiego, od 31 I 1851 r. adm. dekanatu tyszowieckiego, od 29 IX 1851 r. dziekan dekanatu tyszowieckiego; 8. 30 V 1857 r.

Źródła : APL, ChKGK, sygn. 42, s. 108; sygn. 45, s.103-104; sygn. 47, s.15; sygn. 147, s. 324; sygn. 149, s. 38; sygn. 154, s. 572; sygn. 155, k. 273; sygn. 157, k. 224; sygn. 643, s. 107-108.

Stabniewicz Nestor; 1. 18 X 1831 r.; 2. Nowosiółki; 3. kapłańskie; 4. od 1843 do 1845 r. w szkole elementarnej w Tyszowcach, ukończył 4 klasy w szkołach hrubieszowskich; 5. od 14 X 1850 r. Chełm; 6. 16 XII 1856 r.; 7. od 1856 do 5 VI 1857 r. koop. w Nowosiólkach, od 5 VI 1857 do 10 VII 1862 r. adm. w Nowosiólkach, od 5 VII 1857 r. prob. w Nowosiólkach, adm. w Bereścu, pełnił obowiązki dziekana tyszowieckiego; 8. 20 V 1858 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 44, s. 160; sygn. 155, k. 100; sygn. 156, k. 119, 305, 594; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 96; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 176; sygn. 1018, s. 1, 2, 5.

Szulakiewicz Jan; 1. 5 III 1802 r.; 2. Różaniec; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach w Białej; 5. od 1820 do 1823 r. Chełm, od 1824 do 1827 r. Warszawa; 6. 14 II 1828 r.; 7. od 14 XII 1828 r. koop. w Grodysławicach, adm. w Rudzie do 31 VIII 1830 r., potem prob. w Rudzie, od 26 III 1833 r. wicedziekan dekanatu wisznickiego, od 4 X 1839 r. dziekan dekanatu wisznickiego, członek konsystorza chełmskiego, kanonik honorowy chełmski; 8. 1863 r.

Źródła : APL, ChKGK, sygn. 42, s. 130; sygn. 640, s. 42; sygn. 643, s.121-122; sygn. 1044, s. 3.

Świdnicki Antoni; 1.-; 2.-; 3. kapłańskie; 4.-; 5. -; 6. -; 7. w 1810 r. prob. w Pienianach; 8. 27 V 1817 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 156, 214, 217, 253; sygn. 636, s. 820; sygn. 645, s. 1.

Terlikiewicz Leon; 1. 2 III 1822 r.; 2. Hroda; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w Białej; 5. od 1841 r. Chełm; 6. 17 III 1846 r.; 7. od III 1846 r. koop. w Żernikach, prob. w Mszannie,

prob. w Człomyjach; 7. 1875 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. s. 44, s. 1; sygn. 643, s. 131-132; sygn. 1064. s. 23, 96.

Ulanicki Jan; 1. 27 XII 1807 r.; 2. Bruna; 3. kaplaskie; 4. ukończył 5 klas w Szczebrzeszynie; 5. od 1826 r. w Chełmie; 6. 27 II 1831 r.; 7. od 22 II 1831 do 30 III 1832 r. koop. w Źulicach, od 30 III 1832 do 11 X 1838 r. adm. w Łaszczowie, od 2 V 1842 r., instruktor dekanatu tyszowieckiego, od 11 X 1838 do 23 VII 1847 r. prob. w Łaszczowie, adm. w Poturzynie do 31 III 1846 r., od 1846 r. prob. w Poturzynie, od 31 X 1852 r. wicedziekan dekanatu tyszowieckiego, od 1 VI 1857 r. adm. dekanatu tyszowieckiego, od 21 X 1857 r. dziekan dekanatu tyszowieckiego; 8. 4 XII 1864 r.

APL, ChKGK, sygn. 43, s. 19; sygn. 149, s. 85; sygn. 150, s. 82; sygn. 151, s. 30; sygn. 154. s. 590; sygn. 156, k. 594; sygn. 157, k. 221; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 97; sygn. 161, k. 120; sygn. 163, k. 86; sygn. 163, k. 191, 444; sygn. 642, s. 5; sygn. 643, s. 131-134; sygn. 645, s. 18.

Ulanicki Seweryn; 1. 19 IX 1837 r.; 2. Łaszczów; 3. kaplaskie; 4. od 1849 r. ukończył 4 klasy w szkole powiatowej w Hrubieszowie; 5. od 14 X 1854 do 1859 r. Chełm; 6. 6 II 1860 r.; 7. od 30 VIII 1859 r. adm. w Chodywańcach, od 1862 r. prob. w Chodywańcach; adm. w Poturzynie do 1865 r., od 26 V 1865 r. prob. w Poturzynie, dziekan tomaszowski; 8. 1882 r.

ródła : APL, ChKGK, sygn. 160, k. 28; sygn. 161, k. 484; sygn. 163, k. 86, 192, 444; sygn. 412, s. 9, 119; sygn. 646, s. 505-506; sygn. 992, k. 212v-213; sygn. 1077, s. 9, 17, 21.

Unifantowicz Antoni; 1.1783 r.; 2.Kw; 3. kaplaskie; 4. Zamość; 5. Chełm; 6. 1813 r.; 7. adm. w Kwach, od 23 XII 1816 r. prob. w Kwach; 7. 10 IX 1826 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 41, s. 109; sygn. 146, s. 266; sygn. 147, s. 13, 14, 114, 245, 310, 323; sygn. 230, k. 39; sygn. 642, s. 3; sygn. 645, s. 3.

Waszkiewicz Bazyle; 1. 13 III 1818 r.; 2. Gródek Nadbuzny; 3. kaplaskie; 4. w 1836 r. ukończył 4 klasy w szkołach hrubieszowskich; 5. od 14 X 1841 r. Chełm; 6. 14 XII 1841 r.; 7. wik. w Tyszowcach do 10 II 1842 r., adm. w Nabrożu do 11 X 1849 r., od 11 X 1849 r. prob. w Nabrożu, od 1 IV 1853 do 12 IX 1855 r. adm. w Tyszowcach, od 1865 r. adm. w Czartowcu; 8. 21 VIII 1867 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 151, s. 510, 558; sygn. 154, s. 127, 593; sygn. 157, k. 222; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 96; sygn. 161, k. 118; sygn. 642, s. 8; sygn. 643, s. 137-138; sygn. 645, s. 19.

Witusowski Jakub; 1. 1772 r.; 2. Źabcze; 3. -; 4. ukończył szkoły w Zamociu; 5. od 1792 r. Chełm-Lwów; 6. 1794 r.; 7. od 1794 r. wik. w Źabczu, wik. w Poturzynie, w 1816 r. koop. w Źabczu, w 1822, 1825, 1826 r. wik. w Źabczu, od. 22 II 1828 r. adm. w Wiszniowie; 8. -.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 156, 187, 253; sygn. 147, s. 15, 16, 245, 311, 314; sygn. 148, s. 26, 70, 161; sygn. 230, k. 57; sygn. 642, s. 3.

Witusowski Jan; 1. 12 IV 1799 r.; 2. Dwniw; 3. kaplaskie; 4. nauki początkowe w szkółce w Nowisikach, nauk świeckich uczy si prywatnie, egzamin zda przed rektorem szkoły wydziałowej w Hrubieszowie; 5. od 1818 r. Chełm; 6. 11 VI 1822 r.; 7. od 10 VII 1822 do 1826 r. wik. w Wiszniowie, od 11 VI 1826 r. adm. w Wiszniowie, od 1828 r. prob. w Wiszniowie; 8. 4 II 1866 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 42, s. 129; sygn. 147, s. 314; sygn. 148, s. 27, 36, 70, 126; sygn. 149, s. 21; sygn. 150, s. 82; sygn. 154, s. 595; sygn. 157, k. 221; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 97; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 195; sygn. 230, k. 39; sygn. 643, s. 141-142; sygn. 645, s. 18.

Witusowski Józef; 1.26 IX 1830 r.; 2. Wiszniów; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w Hrubieszowie; 5. od 2 X 1849 r. Chełm; 6. 29 XI 1854 r.; 7. od 1854 r. adm. w Żulicach, od 1859 r. prob. w Żulicach; 8. 1887 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 44, s. 102; sygn. 155, k. 13 ; sygn. 157, k. 223; sygn. 158, k. 136; sygn. 159, k. 96; sygn. 160, k. 57; sygn. 161, k. 118; sygn. 163, k. 195; sygn. 643, s. 141-142; sygn. 1096, s. 9.

Witoszyński Aleksander; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 5. -; 6. -; 7. w 1819 r. wik. w Dołhobyczowie; 8. 28 III 1819 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 156; sygn. 645, s. 2.

Witoszyński Jakub; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 5. -; 6. -; 7. w 1811 r, wik. W Dołhobyczowie; 8. -.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 252.

Własiewicz Filip; 1. 22 X 1810 r.; 2. Hrubieszów; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach w Szczepieszynie; 5. Chełm; 6. 1837 r.; 7. od 5 III 1837 r. koop. w Grodysławicach; od 23 IV 1858 r. adm. w Sopocie, od 22 XII 1859 r. adm. w Łosińcu, od 1862 r. prob. w Łosińcu, prob. w Dubie; 8. po 1885 r.

Źródła : APL, ChKGK, sygn. 43, s. 93; sygn. 45, s. 141-142; sygn. 170, k. 209v-210; sygn. 646, s. 499-502, 505-506.

Zabawski Jan; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 5. -; 6. -; 7. w 1819 r. wik. w Nowosiólkach. 8. -.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 147, s. 152.

Zatkalik Jakub; 1. 19 XII 1831 r.; 2. Chełm; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w Hrubieszowie; 5. Chełm; 6. 7 III 1854 r.; 7. od 17 III 1854 r. koop. w Żernikach, od 1854 r. adm. w Chełmie, od 16 VII 1857 r. prob. w Świerżach; 8. 1913 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 44, s. 92; sygn. 643, s. 149-150.

Zawalski Antoni; 1. 4 XI 1824 r.; 2. Stefankowice; 3. kapłańskie; 4. ukończył 4 klasy w szkołach hrubieszowskich; 5. od 14 X 1845 r. Chełm; 6. 9 XII 1850 r.; 7. koop. w Poturzynie do 2 IX 1851 r., od 4 II 1855 do 17 XI 1863 r. adm. w Typinie, od 11 IV 1855 do 7 IX 1855 r. adm. w Bereścu, od 17 XI 1863 r. prob. w Typinie, od 14 XII 1864 r, adm. w Chodywańcach; 8. 1887 r.

Źródła : APL, ChKGK, sygn. 44, s. 71, 170; sygn 154, s. 275; sygn. 155, k. 112, 151; sygn. 163, k. 202, 359; 445; sygn. 643, s. 151-154; sygn. 992, k. 211v-212, 489v-490.

Zborowski Antoni; 1. 1800 r.; 2. Tyszowce; 3. -; 4. ukończył 5 klas w Zamościu i Szczepieszynie; 5. od. 1819 r. Chełm; 6. 16 XI 1823 r.; 7. od 14 XI 1811 r. koop. w Sahryniu, w 1825 wik. w Sahryniu, w 1829 r. koop. w Miętkiem; 8. 1840 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 42, s. 59; sygn. 146, s. 212, 254, 311, 314; sygn. 148, s. 162; sygn. 640, s. 28.

Zborowski Stefan; 1. 13 VI 1760 r.; 2. Bełż; 3. kapłańskie; 4. nauki szkolne w Warężu; 5. od 1790 r. Chełm; 6. 19 X 1794 r.; 7. wik. w Szychowicach, od 28 IV 1797 r. koop. w

Rachaniach, od 28 III 1800 r. koop. w Sahryniu, od 12 VIII 1810 do 24 II 1841 r. prob. w Sahryniu (zrezygnowa, od 1840 r. bra emerytur); 8. 21 IV 1841 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152, 212, 254; sygn. 147, s. 14, 311, 314; sygn. 148, s. 26, 70; sygn. 150, s. 82; sygn. 151, s. 357, 533; sygn. 230, k. 39; sygn. 642, s. 8; sygn. 1131, s. 1, 4.

Zubaski Jan; 1. 28 V 1796 r.; 2. Bez; 3. mieszczańskie; 4. od 1810 do 1816 r. prywatnie przygotowany do klasy 3, ukończył czwartą klas w szkole w Hrubieszowie; 5. od 1816 do 1819 r. Chełm; 6. 28 X 1819 r.; 7. od 17 IX 1817 do 24 VI 1822 r. wik. w Nowosikach, od 24 VI 1822 r. adm. w Przeorsku, od 21 I 1824 do 1838 r. prob. w Przeorsku, od 1830 r. adm. w Szlatynie, od 6 IX 1838 prob. w Lipsku; 8. 5 II 1838 r.

róda : APL, ChKGK, sygn. 41, s. 183; sygn. 47, s. 8, 306; sygn. 148, s. 162; sygn. 149, s. 137, 221; sygn. 150, s.72; sygn. 151, s. 75; sygn. 468, k. 2-2v; sygn. 975, k. 76v-77; sygn.1136, s. 1-13.

zarski Jan; 1. -; 2. -; 3. -; 4. -; 5. -; 6. -; 7. w 1810 r. prob. w Telatynie, prob. w ulicach; 8. przed VII 1811 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152, 170; sygn. 230, k. 58.

zarski Grzegorz; 1. 5 XII 1763 r.; 2. Bez; 3. kapłańskie; 4. ukończył szkoły w Warzu; 5. od 1790 r. Włodzimierz; 6. 25 IV 1793 r.; 7. wik. w ulicach, od 1796 r. adm. w ulicach, od 15 VII 1800 r. prob. w ulicach; 8. 18 IX 1843 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 146, s. 152, 171, 254; sygn. 147, s. 14, 245, 311, 315; sygn. 148, s. 27, 161; sygn. 149, s. 21; sygn. 155, k. 112; sygn. 230, k. 40; sygn. 642, s. 9.

ukowski Bartłomiej; 1. 16 IX 1822 r.; 2. Otrocz; 3. kapłańskie; 4. ukończył 5 klas w Lublinie; 5. Chełm; 6. 18 X 1845 r.; 7. od 27 X 1845 r. koop. ernikach, koop. w Stawnicach do 12 III 1846 r., adm. w Miczylinie do 2 VII 1852 r., od 1852 r. prob. w Miczylinie; 8. 1885 r.

Źródło: APL, ChKGK, sygn. 43, s. 165, sygn. 643, s. 158-159.

róda rękopiśmienne:

Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie

Archiwum Skarbu Koronnego, Dział I, sygn. 36.

Archiwum Państwowe w Lublinie:

Chełmski Konsystorz Grecko - Katolicki, sygn. 41, 42, 43, 44, 45, 47, 139, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 170, 229, 284, 412, 636, 640, 642, 643, 645, 646, 694, 729, 802, 804, 814, 837, 864, 866, 880, 890, 897, 898, 924, 925, 933, 944, 946, 992, 993, 998, 999, 1018, 1044, 1064, 1077, 1096, 1131, 1136

Opracowania:

Bieńkowski, *Organizacja Kościoła Wschodniego w Polsce*, [w:] *Kością w Polsce*, red. J. Kłoczowski, t. II, Kraków 1970.

Bobryk W., *Duchowieństwo unickiej diecezji chełmskiej w XVIII wieku*, Lublin 2005.

Chruszczewski A., *Zakonnicy diecezji lubelskiej w świetle spisu z 1835 r.*, [w:] *Spoteczestwo Królestwa Polskiego*, red. W. Kula, t. 3, Warszawa 1968, s. 165-199.

- Dzieje szkolnictwa i oświaty na wsi polskiej*, t. 1, Do 1918 r., red. S. Michalski, Warszawa 1982.
- Frykowski J., *Niegradowe starostwo tyszowieckie w latach 1519-1768. Studium społeczno-gospodarcze*, Tomaszów Lubelski 2009.
- Frykowski J., *Parafie prawosławne i unickie w Tyszowcach XVI-XVIII wieku*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, t. 10, 2012, s. 33-48.
- Frykowski J., *Duchowni unickiego dekanatu tomaszowskiego w latach 1810-1866. Charakterystyka grupy*, „Historia i Świat” (w druku).
- Gil A., *Prawosławna Eparchia Chełmska do 1596 r.*, Lublin, 1999.
- Gil A., *Chełmska diecezja unicka 1596-1810. Dzieje i organizacja. Studia i materiały z dziejów chrześcijaństwa wschodniego w Rzeczypospolitej*, Lublin 2005.
- Gil A., *Chełmskie diecezje obrządku wschodniego. Zagadnienia organizacji terytorialnej w XVII i XVIII wieku*, [w:] *Polska-Ukraina. 1000 lat sąsiedztwa*, T. 3, red. S. Stępień, Przemysł 2000.
- Kania J., *Diecezja unicka*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, red. R. Łukaszyński, L. Bieńkowski, F. Gryglewicz, Lublin 1988, T. III, kol. 134.
- Kania J., *Unickie seminarium diecezjalne w Chełmie w latach 1759-1833*, Lublin 1993.
- Kania J., *Katalog alumnów seminarium diecezji chełmskiej obrządku greckokatolickiego studiujących w latach 1778-1833*, „Archiwa. Biblioteki. Muzea kościelne”, 59(1990 r.), s. 247-404.
- Kołbuk W., *Duchowieństwo unickie w Królestwie Polskim 1835-1875*, Lublin 1992.
- Kołbuk W., *Bazylianie w Królestwie Polskim w latach 1817-1872*, „Roczniki Humanistyczne”, 31(1983), s. 153-185.
- Kołbuk W., *Kościoty wschodnie w Rzeczypospolitej około 1772 roku*, Lublin 1998.
- Kontakt K., *Franciszkanie polscy*, t. 1-2, Kraków 1937-1938.
- Kopiczko A., *Duchowieństwo katolickie Diecezji Warmińskiej w latach 1525-1821*, cz. 1-2, Olsztyn 2000.
- Kopiczko A., *Duchowieństwo katolickie Diecezji Warmińskiej w latach 1821-1945*, cz. 1-2, Olsztyn 2003-2004.
- Kopiczko A., *Duchowieństwo katolickie Diecezji Warmińskiej w latach 1945-1992*, cz. 1-2, Olsztyn 2007.
- Korobowicz A., *Kler greckounicki w Królestwie Polskim (1815-1875)*, „Rocznik Lubelski”, T. IX, Lublin 1996, s. 242-264.
- Kucha R., *Oświata elementarna w Królestwie Polskim w latach 1864-1914*, Lublin 1982.
- Kucharzewski J., *Epoka paskiewiczowska. Losy oświaty*, Warszawa 1914.
- Lewandowski J., *Grekokatolicka diecezja chełmska w realiach polityczno-ustrojowych Księstwa Warszawskiego*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”, Sectio F, Historia, vol. LXII, Lublin 2007, s. 77-84.
- Litak S., *Duchowieństwo diecezji lubelskiej w okresie międzypowstaniowym (1835-1864)*, [w:] *Spółeczeństwo Królestwa Polskiego*, red. W. Kula, t. 3, Warszawa 1968, s. 89-164.
- Mironowicz A., *Struktura organizacyjna kościoła prawosławnego w Polsce w X-XVIII wieku*, [w:] *Kościół prawosławny w Polsce dawniej i dziś*, red. L. Adamczuk, A. Mironowicz, Warszawa 1993, s. 48-58.
- Olczak S., *Duchowieństwo parafialne diecezji poznańskiej w końcu XVI i w pierwszej połowie XVII w.*, Lublin 1990.
- Olszewski D., *Struktura społeczna duchowieństwa diecezji kielecko-krakowskiej (1835-1864)*, [w:] *Spółeczeństwo polskie XVIII i XIX wieku*, red. J. Leskiewiczowa, t. IV, Warszawa 1974, s. 129-183.

Podgórska E., *Szkolnictwo elementarne Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego 1807-1831*, Warszawa 1960.

Слободян В., *Церкви Холмскої епархії*, Львів 2005.

Surdacki M., *Duchowieństwo parafii Urzędów w XV-XVIII w.*, [w:] *Viriatem in caritate. Księga Jubileuszowa z okazji 70. urodzin Księdza Biskupa Profesora Jana Śrutwy*, red. W. Depo, M. Leszczyński, T. Guz, P. Marzec, Lublin 2011, s. 769-782.

Sygowski P., *Unicka diecezja chełmska w protokołach wizytacyjnych biskupa Maksymiliana Rylty z lat 1759-1762*, [w:] *Polska-Ukraina 1000 lat sąsiedztwa*, red. S. Stepień, T. 5, Przemyśl 2000.

W. Śladkowski, A. Aleksandrowicz, *W latach zaborów i nadziei wolności (1795-1831)*, [w:] *Z przeszłości kulturalnej Lubelszczyzny*, red. A. Zdunek, Lublin 1878, s. 162-164.

Walczak W., *O wykształceniu duchowieństwa unickiego w Rzeczypospolitej w XVII-XVIII wieku*, [w:] *Nad społeczeństwem staropolskim, t. 1, Kultura-Institucje-Gospodarka w XVI-XVIII stuleciu*, red. K. Łopatecki, W. Walczak, Białystok 2007, s. 483-491.

Wroczyński R., *Dzieje oświaty polskiej 1795-1945, t. II*, Warszawa 1996.

Summary

Janusz Frykowski

Uniate clergy Tyszowce deanery in the years 1810-1866. Characteristic of group.

Chelm Uniate diocese was formed, in place of the Orthodox eparchy, after 1596. The author carried out the prosopographic characteristics of the Uniate clergy Tyszowce deanery. The chronological scope of the article covers the years 1810-1866. Basic data for this article come from non-print sources. Valuable complement of this article is a biographical dictionary containing basic biographical data of the clergy.

Резюме

Януш Фрыковски

Униатские священнослужители тышовецкого благочиния в годы 1810-1866.**Характеристика группы.**

Холмская униатская епархия была образована в месте православной епархии, после 1596 года. Автором проведена просопографическая характеристика униатского духовенства тышовецкого блачинного округа. Хронологические границы этой статьи охватывают период 1810-1866. Основные данные для этой статьи происходят из архивных, непечатанных источников. Ценным дополнением статьи является биографический словарь, содержащий основные биографические данные духовных лиц.

